

PEDAGÓGUSOK LAPJA

56. ÉVFOLYAM 8-9. SZÁM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA ÉS HÍRLEVELE
2000. SZEPTEMBER 11.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

FELZÁRKÓZTATÁS CSAK A PÓTVIZSGA UTÁN

A közoktatás felzárkóztatására vonatkozó PSZ-javaslatot épp egy éve, 1999 szeptemberében adtuk át az oktatási miniszternek. E dokumentum, amely annak idején megjelent lapunkban is, sorra veszi a közoktatás szorító gondjait, sürgeti azok megszüntetését, s konkrét lépéseket javasol. Mindenekelőtt a pedagógusok, az oktatási ágazat reálkeresetének folyamatos, az átlagot meghaladó növelését hangsúlyozza abból a célból, hogy az a nemzetgazdasági átlag fölé emelkedjék, és stabilan e fölött legyen 25-30%-kal. Mire jutottunk idén, és mire megyünk jövőre?

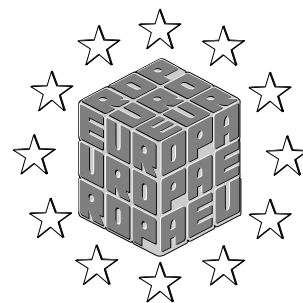
2000-ben nemhogy növekedett volna, csökkent reálkeresetünk. Az infláció ugyanis a kormány által prognosztizált 6-7% helyett ez idáig 9,5%-ra nőtt. Miközben az oktatási ágazatban (köz- és felsőoktatás együtt) a szellemi foglalkozásúak nettó keresetemelkedése a KSH hivatalos adatai szerint 7,6% volt, addig a versenyszférában 12,6% ez az érték. Tehát mind a reálkereset-emelkedés követelménye, mind a nemzetgazdasági átlaghoz való közelítés idén jámbor ábránd maradt. Amíg a versenyszféra autonóm módon alkalmazkodott a magasabb inflációhoz, a közszféra, így az oktatás béreinek korrekciójához a kormány konkrét döntése, azaz pótlólagos összeg biztosítása szükséges. Költségvetési források természetesen vannak, hiszen éppen a talán tudatosan alábecsült infláció, és a gazdasági növekedés miatt a központi költségvetésben, a PM óvatos számításai szerint is 150 milliárd többletbevétel keletkezik. (Más becslések szerint 250-300 milliárd.) Van tehát pénz arra, hogy a PM legalább elégségesre teljesítse pótvizsgáját. A PSZ álláspontja szerint mintegy 5%-os korrekció kellene csupán ahhoz, hogy a kormány által év elején kilátásba helyezett 2,25%-os reálkereset-emelkedés valóra váljon. Mégpedig hangsúlyozottan az illetménytáblán nyomot hagyó bérkorrekcióra tartunk igényt, s nem az egészségügyben kiosztott „gogl-cart” adományra.

Az alábecsült infláció problémaköre a két évre tervezett költségvetéssel megduplázódik. Jelenleg a PM számításaiban 2001-re 6, 2002-re 5 százalékra csökken. (Kormánytól független elemzők mindkét évre 1,5-2 százalékkal többre becsülik a pénzromlás ütemét.) Vajon milyen hibahatárral prognosztizálhatók ma a makrogazdasági folyamatok két évre? Jó megoldás-e az infláció- és a GDP-növekedés alultervezése? A válasz egyértelmű: a kormánybüdzsének igen, a munkavállalók, nyugdíjasok pénztárcájának duplán nem. A kétéves költségvetés államháztartási rendező elvek, automatizmusok nélkül súlyos helyzetet teremthet számukra. Az utólagos, még a visszamenőleges kiigazítások vesztesei ugyanis ők lesznek.

Amennyiben 2000-ben tisztességes bérkorrekcióra kerül sor, és a következő évi infláció nem erodálja várokozásán felül az emeléseket, ösztönzésünkre 2001-ben végre jól érzékelhető felzárkóztató intézkedés valósul meg. A január 1-től hatályos általános közalkalmazotti béremelésen (8,75%-os illetménytábla-növekedés) túl, 2001. szeptember 1-től a pedagógusok szakmai szorzója 1,19-ről 1,43-ra növekszik. Ez és a többi bérelem emelése 20 százalékos keresetnövekedést eredményez. Ennek a jótékony hatását jövőre ugyan csak 4 hónapon keresztül, ám 2002-ben már egész évben érzékelhetjük. A PSZ álláspontja szerint, amelyet sikerült elfogadtatni az oktatási tárcával, az e lépéshez kapcsolt kötelező óraszámemelésnek (tanárok esetében 20-ról heti 22 órára; tanítók esetében 21-ről 22 órára), nem lesz kereset- és létszámcsökkenő hatása, mivel bővül a kötelező órászámra beszámítható tevékenység, illetve az iskolára háruló többletfeladatok is ennek révén végezhetőek el. A legutóbbi (1996-97. évi) kötelező óraszámemelés miatti kompenzációt is – amely a jelenlegi jogszabályok szerint 2001-ben vagy 2002-ben megszűnne – sikerül „továbbbájtani”.

Elégedettek is lehetnének tehát, hiszen kezdeményezéseink, tárgyalásaink – nem kis részben az oktatási tárcának is köszönhetően – a PM ellentétes törekvéseivel szemben érzékelhető részeredményhez vezettek. Megoldatlan azonban a közoktatás nem pedagógus alkalmazottainak gondja. Bár a minimálbér 40.000 Ft-ra való emelkedése sokakat érint, a legtapasztaltabb, legkvalifikáltabb réteget viszont nem. A közoktatás jövő évi költségvetési kilátásai a kettős finanszírozásból (központi és helyi) következően is számtalan bizonytalanságot rejtgetnek. A központi költségvetés normatív hozzájárulása jövőre ugyan átlagban 11,6%-kal (35 milliárd forinttal) nő, és ez fedezi a béremelkedés többletigényét, 28,5 milliárd forintot, de a közoktatási törvény 90%-os előírása nem teljesül. Jövőre a tavalyi teljes ráfordítások 85%-át éri csak el a normatív hozzájárulások összege. A miniszter szerint ez volt az ára annak, hogy a pénzügyi tárca áldását adja a pedagógusbérek emeléséhez, ám 2002-ben helyrebillennek az arányok. Bizhatunk abban, hogy eredményes lesz az idei pótvizsga, és a következő két évben már nem lesz szükség rá?!

Árok Antal

A MEGOLDÁS

A TARTALOMBÓL:

- IRÁNY
AZ EURÓPAI UNIÓ
- INTERJÚ AZ OKTATÁSI
MINISZTERREL
- JOGALKALMAZÁS
- A SZAKSZERVEZETI
ÉLET ESEMÉNYEI
- NÉPSZAVA ÖSSZE-
ÁLLÍTÁS LAPUNKBAN:
PSZ-AKCIÓSorozat,
INTERJÚ
A FŐTITKÁRRAL,
PÁLYAKEZDŐK
FIGYELMÉBE,
MKB PEDAGÓGUS-
KÁRTYA.
- ORSZÁGOS
SZAKSZERVEZETI
SZÖVETSÉGEK
KÖZLEMÉNYE

In memoriam HÁMORI SÁNDOR

Életének 75. esztendejében – hosszú betegség után – június 23-án elhunyt *Hátori Sándor*, a szakszervezeti központ nyugdíjas osztályvezetője.

A Miskolci Evangélikus Tanítóképzőben szerzett oklevelet, abban az intézményben, amely több jeles szakszervezeti tisztségviselő kirepítő fészke volt. Nyaranta különféle munkát vállalt, hogy segítsen a család gondjain, majd a diploma megszerzése után megyéjében tevékenykedett szaktanítóként. Hamar bekapcsolódott az érdekvédelmi munkába, először Borsodban, majd a központban. 1958 januárjában, a bér- és munkavédelmi osztály élére került. Túlzás nélkül állíthatjuk, hogy irányításával az osztály rendre felkészült munkatársai az érdekképviselet és -védelem minden területén az egész országra kiható munkát végeztek a bérpolitika, a munkajog, a munkaerő-gazdálkodás, a szociális gondoskodás, valamint a munkavédelem területén.

Jelentős szerepe volt Hátori Sándornak a tagság és tisztségviselők szóbeli és írásbeli tájékoztatásában, a többi közt a Munkügyi Kiskönyvtár folyamatos gondozásával. Instruktorként pedig különösen sokat törődött szülőmegyéjével. Akik vele hosszabb-rövidebb ideig együtt dolgoztak, mind bizonyíthatják szakértelmét, felelősségtudatát, határozottságát, egyszóval osztályvezetői rátermettségét. Joggal kapta meg elismerésként a Munka Érdemrend ezüst fokozatát. Egyénisége vonzó elemeként hadd emeljük ki gondoskodó természetszeretét.

1983 tavaszán ment nyugdíjba, és azóta visszavonultan küzdött a múlt, fájdalmas esztendőkkel. Életét, melynek értelmet, célt a pedagógusok érdekeinek odaadó, hűséges szolgálata adott, most befejezte. Elhunyt neki végső nyugalmat adott, nekünk az emlékezés hűségét.

f. a.

In memoriam EXNER ISTVÁN (1927-2000)

Június 3-án a vaszari felső temetőben kísértük utolsó útjára *Exner István* nyugalmazott általános iskolai igazgatót.

Exner István pedagógiai pályafutását 1947-ben Vaszaron kezdte, és szolgálata mind a 40 évét ugyanabban az iskolában töltötte. Sőt nyugdíjazása után is hű maradt szeretett falujához. 29 évesen kapott igazgatói megbízást. Vezetésével olyan korszerű szaktanterem általános iskolát hoztak létre Vaszaron, amely példaként szolgált az ország alsófokú oktatási intézményeinek. Községi, városi, fővárosi nevelőtestületek, tanügyi vezetők és külföldi vendégek mentek tapasztalatcsere-látogatásra a „korszerű pedagógia Mekkájának” nevezett Vaszari Általános Iskolába.

A kiváló testnevelés-történelem szakos tanár és Apáczai Csere János-díjas iskolafejlesztő igazgató több szakszervezeti tisztséget is betöltött. Sokáig sportfelelőse, majd több éven át elnöke volt a PSZ Pápa Városi és Járási Bizottságának. Nyugdíjasként pedig elhunytáig a pápai nyugdíjas pedagógusok klubjának elnökeként végzett kiemelkedő munkát. Pedagógusnapra még ő hívta egybe a város és városkörnyék nyugdíjas óvónőit, tanítóit, tanárait. Az ünnepi összejövetelen azonban már nem lehetett köztünk. Két infarktust túlélt, megfáradt szíve a harmadik rohammal már nem tudott megbirkózni. Nevét Veszprém megye nagy pedagógus egyéniségei között – emlékéért megőrizve – tartjuk számon.

Szabó Géza,
a PSZ Veszprém Megyei Nyugdíjastagozatának vezetője

A NÉPSZAVA LAPUNKBAN

A PSZ és az NSZ 1999 Rt. között kialakult együttműködés tette lehetővé, hogy a Pedagógusok Lapja részeként adjuk olvasóink kezébe a NÉPSZAVA négyoldalas összeállítását, amelynek első és negyedik oldala – országos érdeklődést keltve – megjelent a NÉPSZAVA 2000. szeptember 1-jei számában is. (Szerencsés egybeesés, hogy éppen ezen a napon tartották azt a rendkívüli kormányülést, amelyen döntés született többi között a közoktatást érintő jövő évi költségvetési kérdésekről.) Az oldalak anyagát a NÉPSZAVA szerkesztősége által kijelölt témafelelős, *Kirády Attila* szakújságíró és a Pedagógusok Lapja szerkesztősége állította össze. Úgy véljük, hogy érdekes és hasznos olvasnivalót nyújtunk, s reméljük, hogy ez a mindnyájunk számára előnyös együttműködés folytatódik.

Együttal így is kollégáink figyelmébe ajánljuk a NÉPSZAVÁ-t mint olyan napilapot, amely rendszeresen ír az oktatást, a pedagógusokat érintő kérdésekről. Frissen és objektíven tudósít mindnyájunk érdeklődésére számot tartó ügyekről, eseményekről. Különösen a PSZ tisztségviselőinek szolgálhat állandó forrásként.

HIRDETÉS

Juhar Zöld Iskola. Erdei iskola egész évben Zebegényben! Környezetvédelmi, művészeti program előadásokkal.

Jelentkezés telefonon vagy levélben: 06/27/373-145, 06/30/970-1080, 2627 Zebegény, Kossuth L. u. 6.

A Süni magazin – öt éves szünet után – ismét megjelenik. A gyermeki fantázia nyelvén, sok színes képpel, játékkal, mesével szól az aprónépnek a mérhetetlenül óriási természet apró és nagy csodáiról. A gyermekek mellett természetesen a felnőttek érdeklődésére is számít, akik együttcsodálkoznak a kicsikkel. Érdemes megrendelni a gyermekmagazint az iskoláknak.

Bővebb felvilágosítással Farkas Zsuzsa értékesítési vezető szolgál. A szerkesztőség címe: 1054 Budapest, Vadász u. 29. Tel.: 269-1641. Tel./fax: 302-5832. E-mail: suni@zpok.hu. Internet: www.zpok.hu/termeszet.

Fehér táblakréta 148,00 Ft + áfa/doboz (100 db) áron kapható nagy tételben is.
Lizzy Card Papír Kft. 1047 Budapest
Baross u. 11-15. Tel.: 370-3004, 370-3006.

Albérleti cirkofűtéses külön bejáratú szoba a Blaha Lujza térenél pedagógus hölgynek kiadó. Érdeklődni napközben a 333-8823-as telefonszámon lehet.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

A Pedagógusok Szakszervezetének hírlapja és hírlevele

Felelős szerkesztő:

Árok Antal

Olvasószerkesztő:

dr. Fényi András

Technikai szerkesztő:

Márfiné Béczi Erika

Szerkesztőség:

1068 Budapest, Városligeti fasor 10., Telefon/fax: 322-8464

Levélcím: 1417 Budapest, Postafiók 11.

Kiadja:

a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája

1068 Budapest, Városligeti fasor 10.

Központi telefon: 322-8452-től 56-ig

Internet: www.pedagogusok.hu

E-mail: pedagogusok@psz.datanet.hu

Felelős kiadó:

Borbáth Gábor főtítkár

Terjeszti: a Pedagógusok Szakszervezete

Évi előfizetési díj: 3.000,- Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

MERRE TARTUNK? HOVÁ JUTUNK?

Válaszol: Pokorni Zoltán

Az ezredforduló tanévét egyelőre csak a hagyományosnál korábbi kezdése teszi emlékeztetéssé. Egyébként, sajnos, minden az elmúlt évtizedben „megszokott módon” zajlik. Határozott oktatáspolitikai célkitűzések, szegényes feltételrendszer, rosszabbodó élet- és munkakörülmények. Van-e remény a javulásra? Milyen lépéseket tervez ennek érdekében az oktatási tárca, a kormány? A PSZ kezdeményezésére a múlt év végén kezdődött felzárkóztató tárgyalások vezetnek-e valahová? Ezek voltak érdeklődésünk középpontjában, amikor a Pedagógusok Lapja szerkesztősége kérdéseit feltette az oktatási miniszternek.

- A kormány nemrég módosította az oktatási miniszter feladat- és hatáskörét. Pozitív változásnak tartjuk, hogy az oktatási tárca a foglalkoztatáspolitikai irányításával kapcsolatban jelentős feladatokat kapott nemcsak a szakképzés, hanem a felnőttképzés és a foglalkoztatást elősegítő képzések terén is. Megvalósításuk érdekében milyen lépések történtek, illetve milyen változásokra számíthatunk?

- Az Oktatási Minisztérium számára a változások feladattöbbletet jelentenek. Így a decentralizált szakképzési alap felhasználásával kapcsolatos döntések a Megyei Munkaügyi Központok igazgatóinak hatásköréből az Országos Közoktatási, Értékelési és Vizsgaközpontokhoz (OKÉV) kerültek, ami azt jelenti, hogy a szakképzés legjelentősebb erőforrása felett teljes egészében az oktatási tárca rendelkezik. A Megyei Munkaügyi Központoknál működő Megyei Szakképzési Bizottságok működtetése is átkerül a regionális OKÉV irodákhoz; ezen bizottságoknak az előzőekben említett alappal kapcsolatos döntés-előkészítésben van jelentős szerepe.

Ez év július 1-je óta a Regionális Munkaerőfejlesztő és Képző Központok irányítását is az Oktatási Minisztérium végzi, a konkrét feladatot az OKÉV látja el. Ezzel a munkaerő-piaci képzés, a felnőttképzés egy jelentős bázisa, egy kilenc regionális intézményből álló hálózat került a tárcához. A Képző Központok hálózata alkalmas a felnőttoktatási törvényben megfogalmazásra kerülő feladatok ellátására éppen úgy, mint a fiatalok és a fiatal felnőttek pályaeorientációjának hatékonyabb segítésére.

A foglalkoztatáspolitikával kapcsolatos többletfeladatok ellátásához erőforrásokat is rendelt a kormány. A pénzügyi források mellett jelentős, és említést érdemel az a szakembergárda, mely a területi és az irányítás szintjén az ágazathoz került. Ők jól ismerik nemcsak a munkaerőpiacot, a kereslet-kínálat törvényszerűségeit, a „felhasználói” értékeket, hanem az iskolarendszerű szakképzést is.

- A 2000. esztendő az ígéretekkel, várakozásokkal ellentétben nem reálkereset-növekedést, hanem csökkenést hozott a pedagógusok, a közoktatás valamennyi alkalmazottja számára. Hiszen az infláció – az előrejelzések szerint – az egész évre vonatkoztatva meghaladja a 9 százalékot. A pedagógusok bruttó keresetnövekedése viszont 8% körül alakul. Az szeptemberi adatok alapján átlagban mintegy 1%-kal csökkenti a keresetek nettó értékét. Mindezt a PSZ számításai szerint legalább 5%-os bércorrekcióval kellene ellensúlyozni. Így az ígéreteknek megfelelő,

szerűen mértékű reálkereset-emelkedésről beszélhetnénk. Ez a következő évi felzárkóztató lépés szempontjából is jelentős, hiszen nem mindegy, milyen bázisról indulnak a 2001. évi költségvetési számítások. Milyen esélyt lát erre, illetve a 2001. évi felzárkóztató lépésre? Az OM számításai szerint a kötelező óraszám növelésével kombinált bérfelzárkóztatás milyen tényleges kereset-növekedést eredményez?

- Azt hiszem még korai temetni az idei évet, hiszen a kormány és az érdekképviselői szervek közötti megállapodásra támaszkodva a háromnegyed éves tényszámok alapján kerül sor a tényleges helyzet értékelésére, és ezt követően születhet döntés arról, hogy a nagyobb áremelkedés miatti kompenzációra szakmánként, ágazatonként egységesen vagy differenciált módon kerül sor.

A 2000. évi költségvetésben ténylegesen 8,25%-os átlagkereset növekedéssel számoltunk a pedagógusok és általában a közalkalmazottak esetében, feltételezve, hogy a infláció mértéke 6-7% között marad. Az I. félév során az infláció az előzetes elképzeléseknél nagyobb mértékben emelkedett, pontosan 9,5%-kal. Az oktatásban foglalkoztatottak bruttó keresete ebben az időszakban 9,7%-kal volt nagyobb, mint az előző év I. félévében, de a nettó kereset csak 8,4%-kal emelkedett, vagyis a tervezett reálkereset-növekedés az I. félévben nem következett be. Így összességében 3 % körüli korrekcióra lenne szükség.

A 2001. évi költségvetési számítások során 8,75%-os béremeléssel számolunk a közszférában, így a pedagógusoknál is januártól kezdve. A pedagógusok – a tárca javaslatának elfogadása esetén – szeptembertől további 20%-os, minden keresetelemre kiterjedő béremelésre számíthatnak. Ez az elképzelés az elmúlt napokban kormányzati megerősítést is nyert, és a Fidesz-frakció is támogatja a javaslatot.

Ezzel elérjük, hogy 2001-ben a pedagógusok kereseti szintje mintegy 5%-kal meghaladja az országos átlagos kereseteket (ez az arány jelenleg kb. azonos), 2002-ben a keresetemelést áthúzó hatását figyelembe véve, a pedagóguskeresetek mintegy 15%-kal lesznek magasabbak az országos átlagkeresetnél, és ez biztosítékot jelent arra, hogy 2004-re elérjük azt a kitűzött célt, ami szerint a különbség 25%-ra emelkedik. Összességében ez azt jelenti, hogy a pedagógusok jelenlegi átlagosan 83.900 Ft-os havi átlagkeresete jövő szeptembertől 109.500 Ft-ra, 2002-ben pedig 118.000 Ft-ra nőne.

A keresetemelési realitása nem vitatott, de kétségtelenül van még nézetkülönbség

abban, hogy milyen mértékű legyen a tervezett kötelező óraszám-emelés. Az Oktatási Minisztérium úgy véli, hogy 10%-os óraszám-emelés csak a tanárok esetében hajtható végre, a tanítóknál 5%-os óraszám-emelésnek van realitása. Az óvodai pedagógusok, a szakoktatók, kollégiumi tanárok esetében nem látunk lehetőséget kötelező óraszám-növelésre. Így a tárca álláspontja szerint a kötelező óraszám mintegy 6% körül emelkedik, ugyanakkor ez megítélésünk szerint nem járhat létszámcsökkenéssel, egyrészt, mert a kötelező órászámba beszámítható tevékenység is bővül – itt elsősorban olyan feladatok ellátására gondolok, amelyek a gyerekekkel való közvetlen foglalkozást jelentik –, másrészt a közoktatási törvény módosítása miatt többletfeladatokat kell ellátniuk az iskoláknak, és mindez azt eredményezi, hogy a kötelező órászám-emelés mellett az ellátandó feladatok is növekedtek.

Mindezek alapján a tárca szándékai és tervei szerint 2001-ben folytatódik az 1999-ben megkezdődött pedagógusbérek felzárkóztatása, és remélhetően 2004-ig be is fejeződik.

- Végül hivatásunk megbecsülését érintő kérdés: mennyit ér a pedagógusigazgató? Nagyon sok kollégánk mindennapi tapasztalata szerint: semmit. Sok helyen még az ingyenes múzeumi belépésre sem jogosít. Biztató eredmény, hogy a Magyar Külkereskedelmi Bank a PSZ-szel együttműködve létrehozta a pedagógus-számlacsomagot, amellyel kedvezményes VISA Electron Pedagóguskártyához jutnak azok, akik élnek ezzel a lehetőséggel. Hogyan értékeli az ilyen típusú megoldásokat, illetve milyen lépéseket tervez az Oktatási Minisztérium a pedagóguskártya „értékének” növelésére?

- A pedagógusigazgató tartalommal való megtöltése fontos feladat. Az Oktatási Minisztérium Jogi Főosztályán belül létrehoztunk egy irodát, melynek feladatai elsősorban a diákigazgatókhoz kötődnek, de dolga lesz az is, hogy koordinálja a pedagógusigazgatókhoz kapcsolódó kedvezmények bővítését célzó koncepció előkészítését. Megfontolandó az is, hogy lehetséges-e a közalkalmazotti igazgató – melyhez az utazási kedvezmények jelenleg kötődnek – és a pedagógusigazgató egyesítése.

A PSZ kezdeményezése bizonyára létező igények kielégítését segíti. Jónak tartom az olyan törekvéseket, amelyek a kedvezmények körét bővítik, ha hosszabb távon sem okoznak többletköltséget vagy kényelmetlenséget a kártya használóinak.

A PSZ ORSZÁGOS VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSE, KONZULTÁCIÓJA

A hagyományos tanév eleji találkozóját ezúttal a balatonföldvári Pedagógus Üdülőben, a korai tanévkezdés miatt, 2000. augusztus 24-25-én (csütörtökön, pénteken) tartotta az országos vezetőség.

A testület csütörtök délutáni ülésén *Borbáth Gábor* főtitkár tájékoztatást adott a nyári időszak érdekegyeztetési tárgyalásairól és az ágazati vagyon megosztására vonatkozó megállapodások aláírásáról.

A PSZ Békés megyei titkárának kezdeményezésére, rövid vita után, az OV ismét szavazott az ágazati vagyon megosztására vonatkozó szerződésekről. Ezeket – megerősítve a testület június 5-i ülésén hozott döntését – 156 igen, 18 nem szavazattal, 53 tartózkodással, jóváhagyta.

Az OV megtárgyalta és értékelte a közoktatás felzárkóztatására, a kötelező óraszámemelésre vonatkozó kormányzati elképzeléseket, a PM és az OM vitáját. Ennek során megerősítette a PSZ korábbi szakmai és érdekvédelmi álláspontját, tárgyalási taktikáját, valamint állásfoglalást fogadott el a parlamenti költségvetési vitához kötődő PSZ-feladatokról. (Az állásfoglalást alább közöljük.) E dokumentummal kapcsolatban döntés született arról is, hogy szeptember-október folyamán a PSZ területi szervezetei a régióközpontokban nagygyűléseket, fórumokat szerveznek, amelyeken részt vesznek a PSZ titkárságának tagjai. Az ezzel kapcsolatos felhívást, valamint a fórumok helyét és idejét tartalmazó írásokat a lapunkban közre-

adott NÉPSZAVA-összeállítás 4. oldalán találják meg olvasóink.

Az OV tagjai augusztus 25-én munka-megbeszélés keretében a 2000/2001. tanév első felében esedékes, s az OV-döntésekből is következő szakszervezeti feladatokat beszéltek meg. Majd *Menyhárt Sándornak*, szakszervezetünk Budapest X. kerületi titkárának közreműködésével a PSZ informatikai-kommunikációs rendszerének megújításával összefüggő tennivalókat tekintették át. Végül továbbképzés jellegű foglalkozáson vettek részt, amelyen a kerettantervről, a bevezetésére való felkészülésről *Kaposi Józsefnek*, az Országos Közoktatási Intézet főmunkatársának előadását hallgatták meg és folytattak konzultációt.

Az OV állásfoglalása a parlamenti költségvetési vitához kötődő PSZ-feladatokról

A kormány a 2001. évi költségvetés előkészítése során a közzsféra szakszervezeteinek, így a PSZ-nek sem teremtett megfelelő fórumot az érdemi egyeztetésre. Információink szerint a PM a közoktatási törvény finanszírozási szabályának, a státusbővítésnek a felfüggesztését javasolja. Az oktatási tárca szándékai ismertek, arról több körben folyt tárgyalás. A PM-elképzelésekkel a tárca nem ért egyet, a döntést a kormány kezében van.

A bérfejlesztés 2001. januári üteme a közzsférával összhangban 8,75%-os. A kötelező óraszám átlagos 6-7 %-os növelésével (tanítói 1 óra, tanári 2 óra) 2001. szeptember 1-jén minden kereseti elemre kiterjedő 20 %-os bérfejlesztés szerepel az OM elképzelésében.

A tárca - javaslatunkra - a korábbi kötelező óraszám emelésért járó keresetkiegészítést be akarja építeni az illetménybe.

Vita folyik arról, és további egyeztetést igényel, hogy mi számít a kötelező óraszámra.

A PSZ szeptember-október hónapokban elsőrendű feladatának kell, hogy tekintse a költségvetési tervezetek befolyásolását, ugyanakkor további erőfeszítéseket tesz a 2000. évi bércorrekció megvalósításáért. Ehhez az alábbi feladatokat szükséges a szervezet egészének megvalósítani, együttműködve a társszakszervezetekkel.

1. A kormány költségvetési javaslatainak ismeretében területi fórumokon (8-10 helyszínnel) tájékoztatni kell a tagságot a költségvetési tervezet tartalmáról, az ahhoz való viszonyunkról, az esetleges akciókról. Az OV a szeptemberi ülésén véglegesíti a fórumok időpontját és helyszíneit.

Határidő: szeptember vége

Felelős: Titkárság

2. A Pedagógusok Lapja és a sajtó részvételével széles körűen tájékoztatandó a közvélemény az adatokról és a PSZ álláspontjáról. Ki kell alakítani a tagsági közvetlen visszajelzések és véleményalkotások szervezett lehetőségeit (Pedagógusok Lapja, közvélemény-kutatás, összegzés stb.).

Határidő: folyamatos

Felelős: Pedagógusok Lapja szerkesztősége

3. Jogi szakértőkkel meg kell vizsgálni egy alkotmánybírói vagy ombudsmani beadvány jogi lehetőségeit a költségvetési egyeztetés tárgyában.

Határidő: - vizsgálat: szeptember 15.

- benyújtás: értelemszerűen

Felelős: Titkárság

4. A parlament oktatási bizottságában, a pártok frakcióiban, az országgyűlési képviselők körében folyamatos informálással el kell érni elképzeléseink helyességének elismerését és legnagyobb mértékű támogatását.

Határidő: folyamatos

Felelős: Titkárság, területi vezetők

5. Az OV a további költségvetési tárgyalások és a területi fórumok tapasztalatai alapján dönt az esetleges akciók, demonstrációk további megszervezéséről, lebonyolításáról.

Határidő: folyamatos

Felelős: Titkárság, OV

Budapest, 2000. augusztus 24.

*Pedagógusok Szakszervezete
Országos Vezetősége*

PSZ AZ INTERNETEN

A PEDAGÓGUSOK, PSZ-TAGOK, INTÉZMÉNYVEZETŐK, OKTATÁSIRÁNYÍTÓK
TÁJÉKOZÓDÁSÁNAK ÚJ, KORSZERŰ LEHETŐSÉGE

www.pedagogusok.hu
e-mail: pedagogusok@psz.datanet.hu

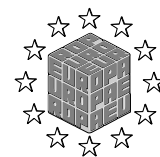
IRÁNY AZ EURÓPAI UNIÓ

Társadalmi párbeszéd Magyarországon – EU-szemmel

„... biztosítani akarom, hogy a szakszervezetek kihagyhatatlanok legyenek Európa gazdasági és szociális döntéshozatalából.”

(Jacques Delors, 1986)

PSZ

A MEGOLDÁS

"A tanulmány megjelentetése a Külügyminisztérium támogatásával történt."

A politikai és gazdasági helyzet

Az Európai Unió Gazdasági és Szociális Bizottsága (EUGSZB) jelentést adott ki 2000 márciusában. Ez az Európai Bizottsággal, Magyarország Európai Uniói Missziójával, különböző magyar kormányzati képviselőkkel, valamint a szociális partnerekkel való együttműködés alapján, az EU–Magyar Tárgyalóbizottság, valamint az Európai Parlament határozatainak ismeretében készült. Belőle közlünk részleteket, a fejezetek sorrendjében, illetőleg hozzájuk fűzött megjegyzéseinket. Néha a bőség zavarával kellett megküzdenuünk, ebből fakad a megfogalmazás olykori összetettsége, bizonyos fogalmak, szavak elkerülhetetlen gyakorisága.

A dokumentum első része a magyar politika és gazdaság helyzetével foglalkozik. Beszámol arról, hogy hárompárti koalíció van, s Magyarország 1999 óta a NATO teljes jogú tagja. A politikai helyzet összefoglaló értékelése: „Magyarország demokratikus és parlamenti intézményrendszere általánosságban megfelelően működik, és megfelel az Európai Unióba történő belépés feltételeinek.”

A belpolitikai helyzetről a jelentés semmilyen olyan, nem-demokratikus fejleményről nem számol be, amely ellentmondana az EU normáinak és elvárásainak. Ez természetesen azzal is összefügg, hogy a belpolitikai viták, a polarizálódó belpolitikai élet a Gazdasági és Szociális Bizottság munkájának nem témája, másrészt az is nyilvánvaló, hogy „kívülről nézve” a politikai csatározások még nem váltak olyan élessé Magyarországon, hogy azok a demokratikus normákat Brüsszel szemében is sértenék.

Hasonlóképpen néhány kisebb – a magyar kisebbséggel, illetve a Dunával kapcsolatos – problémát leszámítva, megnyugtatóan ítélik Magyarország kapcsolatait a szomszédaival is.

Igen elismerően szólnak a magyar gazdaság helyzetéről. Ezek az adatok nagyjában-egészében ismertek nálunk is, sőt bizonyos fókig – miután az 1997-1998-as rendelkezésre álló anyag mellett az 1999-es már nem teljes – a gazdaság jelenlegi helyzete valószínűleg kedvezőbb, mint az összeállítás idején. A növekedési ütem nagyobb, mint a jelentésben rögzített 4,4, illetve 4,5 százalék; az infláció, ha nem is sokkal, de kisebb, mint 10 százalék. Szerintük a munkanélküliségi ráta 1998-ban 8 százalék, míg 1999-ben 6,5 százalék, ez azonban – véleményünk szerint – csak két megszorítással mondható. Egyrészt azzal, hogy a munkanélküli regisztráltak magyar kialakítása a munkanélkülieknek csak egy részét rögzíti, tehát a tényleges munkanélküliség a hivatalosnál mindig nagyobb. Másrészt az Európai Unió országai ma már nem munkanélküli rátát számítanak, hanem foglalkoztatási rátát, s ebben az összefüggésben a magyar munkaerő-piaci helyzet már korántsem olyan kedvező, mint ahogyan az a felmérésben szerepel. A foglalkoztatási ráta a hivatalos munkaviszonyban állók aránya az aktív korú népességhez viszonyítva, s ennek a számításnak az az előnye, hogy nem rejti el a munkanélküliek nem regisztrált csoportját, másrészt a feketegazdaságban foglalkoztatottak nem kerülnek bele a foglalkoztatottak körébe, ezért a kormányokat arra ösztönzi, hogy a fekete foglalkoztatás ellen határozott intézkedéseket hozzanak. Valószínűleg azonban a dokumentum azért kénytelen eltekinteni attól, hogy a magyar foglalkoztatási rátát tartalmazza, mert a magyar statisztikai ada-

tok erre mostani formájukban nem alkalmasak. A készítő jóindulatát mutatja, hogy a hivatalos statisztikai adatainkat kommentárok nélkül elfogadták, hiszen a foglalkoztatás az EU-s csatlakozásnak az egyik neuralgikus pontja, tekintettel arra, hogy az Európai Unión belül a tőke és a munkaerő szabad mozgása csak akkor nem vezet a társult államok között feszültségekhez, ha a jövedelmi viszonyok (s itt elsősorban a munkajövedelmekre gondoljunk), valamint a foglalkoztatási viszonyok között nincs a nemzetek között nagy különbség. Az Európai Unió számára ugyanis jelentős veszéllyel jár (ezt sok szerző a ténylegesnél is nagyobbra becsüli) az úgynevezett szociális dömping (social dumping). Ez azon a törvényszerűségekre alapul, hogy a tőkeérdek a magas megtérülést érvényesíti, tehát a munkaerő egy meghatározott képzettségi szintjén felül a tőke oda megy, ahol a munkabérek és a munkabérek költségei alacsonyak, feltéve, hogy az infrastrukturális feltételek adottak. A munkásnak viszont a magas szintű szociális biztonsághoz fűződik érdeke, tehát a munkaerő oda vándorol, ahol magasak a bérek és a béren kívüli juttatások. A szociális dömping tehát a munkaerő és a tőke mozgásának ellentétes irányát jelenti, ami a fejlettebb országok gazdaságának és munkaerő-állományának a piaci pozícióit rontja. S bár ezek az aggodalmak nem igazolódtak be (Portugália csatlakozása után a portugál munkaerő nem árasztotta el az NSZK-t), illetve a munkaerőmozgás nem volt akkora, mint amitől féltek az elemzők, mindenesetre az egyes országok jelentős erőfeszítéseket tesznek, hogy a foglalkoztatási rátájukat növeljék, illetve az Európai Unió is arra törekszik, hogy mély, szakadékszerű különbségek az egyes országok között ne alakuljanak ki. S itt jeleznénk, hogy olyan előírás, miszerint a csatlakozni kívánó országok bér- és jövedelmi viszonyainak közelítenie kellene az európai uniós országok szintjéhez, nincs (Portugáliában a felvétele idején, 1986-ban az átlagbér durván fele volt az uniós átlagnak), de kimondatlan elvárások azért vannak a munkabérekkel illetően is, legfeljebb ezek nincsenek időhöz kötve, és nem határozzák meg pontosan az arányokat. S bár ezzel a jelentés egyáltalán nem foglalkozik, de az nyilvánvaló, hogy a magyar csatlakozás időpontját befolyásolja a magyar foglalkoztatási ráta, valamint az átlagbérek alakulása is. De nem elsősorban és nem meghatározó jelleggel. Ezt persze azzal is magyarázhatjuk, hogy az európai bérszínvonal elérése számunkra – feltételezve a magyar gazdaság töretlen fejlődését –, csak hosszú, 10-15 éves távlatban történhet meg, ami nem lenne számunkra biztató perspektíva, arról nem is beszélve, hogy a csatlakozás amúgy is növeli a társadalmi különbségeket, tehát ennek a folyamatnak nemcsak nyertesei, hanem, mint a nagy átalakulásoknak szinte mindig, jelentős veszteségei is lesznek.

A jelentés külön kiemeli, hogy a magyar gazdaság teljes mértékben alkalmazkodott a szabadpiaci folyamatokhoz, a „GDP 80 százalékát a versenyszféra adja, míg a külkereskedelem 64 százaléka az EU országaival bonyolódik”. Itt azért annyit fontos megjegyeznünk, hogy ezek a szabadpiaci viszonyok az 1995-1997 között végbement nagyszabású privatizáció eredményeképpen alakultak ki, ami áttörést jelentett a magyar tulajdonviszonyokban, bár számos belpolitikai és gazdasági vitának ma is tárgya,

hogyan szakmailag vagy gazdaságilag, vagy akár nemzeti érdekeinket tekintve átgondolt volt-e pl. az energiaszolgáltatók nagyarányú privatizációja a multinacionális tőke bevonásával.

A felmérés szerint a kedvező változások ellenére is a munkaerő strukturális megoszlása még mindig nem kedvező. Külön kiemelik, hogy az agráriumban még mindig magas (8 százalék) a foglalkoztatottak aránya, sőt az Eurostat-források ezt az arányt

9,8 százalékra becsülik, s a kis- és középvállalkozások a munkaerőnek durván felét foglalkoztatják, ami azt mutatja, hogy a gazdaság szerkezetileg még mindig átalakulóban van. Nagy különbség tapasztalható a külföldi beruházásra épülő gazdasági társaságok s a hazai beruházásokon alapuló társaságok termelékenységi szintje között. Az elemzés hangsúlyozza, hogy a szolgáltatások fejlődése gyors ütemű.

Szakszervezetek, munkaügyi kapcsolatok

Külön fejezet foglalkozik a magyar munkaügyi kapcsolatokkal és a munkaügyi intézményekkel. S – ellentétben a gazdasági és politikai elemzésekkel – e területen már jelentős elmarasztalásokat is olvashatunk.

Rögzítik, hogy „a munkaerőpiac átszervezése a kilencvenes években a képviselői struktúrák feldarabolódásához vezetett, amely mind a szakszervezeti szövetségeket, mind pedig a munkáltatói szervezeteket érintette”. A jelentés az érdekképviselők fragmentálódását csak mint tény állapítja meg, de ennek politikai okait, illetve azokat a következményeket, amelyek a képviselők megosztottságából eredtek, nem említi. A magyar szakszervezetek és munkáltatói szervezetek „extrém pluralizmusáról” a szakirodalom (pl. M. Kittner az 1992-es szakszervezeti évkönyvben) már régen beszámolt, hiszen az alacsony szervezethezesség mellett ez a képviselők politikai megosztottságát is jelezte. E cikk írója közvetlenül is tanúja volt azoknak a külföldi kísérleteknek (pl. a Friedrich Ebert Stiftung és a Deutsche Gewerkschaftsbund kezdeményezései), amikor a szakszervezeti konföderációk vezetői számára zártkörű értekezleteket hoztak létre a szakszervezeti egység fontosságának témakörében, de ezek a törekvések eddig eredménytelenek maradtak nálunk. „A képviselői struktúrák ilyen széttöredezettségét a szakszervezeti szerveződés szabadságát biztosító törvény is elősegítette – olvassuk –, mely legalább 10 dolgozó esetén lehetővé tette az üzemi egyesületek bejegyzését” (1989-es egyesülési törvény). A jelentésben szerepel, hogy a hat magyar szakszervezeti konföderáció lett az Európai Szakszervezeti Szövetségnek (ETUC), s hogy az ETUC, valamint a Phare-program támogatásával felállítottak egy

Országos Szakszervezeti Integrációs Bizottságot (NUCI) is, amely az Európai Unió bővítési kérdéseivel foglalkozik. „Az összes szakszervezetet tájékoztatják és bevonják az EU-csatlakozási tárgyalásokkal kapcsolatos kérdések megvitatásába. A magyar NUCI-koordinátor a kormány integrációs stratégiai munkacsoportjának hivatalos tagja.” Nos, több vizsgálat beszámol arról, hogy a szakszervezetek valójában nem kapcsolódnak be az elvárható mélységben és intenzitással a csatlakozás kérdéseinek a megtárgyalásába. Csak két ilyen vizsgálatot említ. Az egyiket a cikk írója végezte 1999-ben. Ezt a Hans Böckler Stiftung és a Friedrich Ebert Stiftung szervezte négy, csatlakozásra váró ország (Magyarország, Lengyelország, Csehország valamint Szlovénia) munkaügyi kapcsolatainak a feltárására. Az derült ki, hogy a szakszervezetek nálunk 1999-ig valójában a Brüsszelben felmerülő kérdéseket (amelyek egyébként hozzáférhetők voltak számukra) nem tanulmányozták kellő alapossggal, nem alakították ki saját álláspontjukat, nem fogalmazták meg elvárásaikat. Pedig a foglalkoztatáspolitikai, a tarifaszerveződések, az európai munkaügyi kapcsolatok és intézmények, az EU-n belüli küzdelem egy „szociális Európáért” stb. olyan kérdések, amelyek a munkavállalókat és a szakszervezeteket közvetlenül a létükben érintik, s meghatározzák jövőbeli esélyeiket is. Hasonló eredményre jutott a Neumann László által vezetett munkacsoport, amely a szakszervezetek elképzeléseit vizsgálta 1999-2000 folyamán az Európai Unióról. Igaz, a helyzet az utóbbi időben sokat javult, nem utolsósorban az európai szakszervezetek ösztönzésére, valamint a magyar szakszervezeteknek a különböző európai alkufolyamatokba történt bekapcsolódásának hatására.

A jelentés taglalja az ET 1988-as megalakulását (1988 decemberében jött létre az ET elődje, az OÉT). A háromoldalú fórum célja, „hogy elejét vegyék a konfliktusoknak, és a munkaadók, munkavállalók, valamint a kormányzat képviselőinek egy kétirányú egyeztetésre, információcserére és a felek közötti meg egyezés elérésére alkalmas rendszert biztosítsanak. A munkáltatói és szakszervezeti érdekképviselők széttagolódása egyértelműen befolyásolta a tanács munkáját és döntéseinek kihatását” – tér vissza az elemzés a fentebb már érintett extrém pluralizmus problémájára. Ismeretes, hogy a munkáltatói szervezetek is arra kényszerültek, hogy közös brüsszeli képviselőt hozzanak létre, hiszen kilenc szervezet egyszerűen szóba sem jöhetett Brüsszelben. Ezután felsorolják az ET tematikáját:

- A tanács tagjainak joga van tájékoztatást kapni minden munkával kapcsolatos kérdésben, s az ezzel összefüggő törvények előkészítésében. „A kormányzat tekintetében elvárás volt, hogy a jogszabályok elfogadása előtt a felekkel egyeztessen.”

- Az ET részt vett a Munka törvénykönyve módosításaiban.

- Az ET a minimálbérek és a bérélemelések mértékének a megállapodásában is fő szerepet kapott, s emellett egyéb jogi és társadalmi gazdasági megállapodást is létrehozott.

Az ET nagyjából tízéves története nem volt egyértelműen sikertörténet. Mégis, a mai tapasztalatok alapján úgy tűnik, hogy fontos szerepet töltött be a magyar átmenetben, nem utolsósorban a tényfeltárásban is kiemelt szociális béke garanciális elemeinek a létrehozásában. Nem véletlen, hogy az ILO (Nemzetközi Munkaügyi Szervezet) 1997-es jelentése Magyarországról egyértelműen pozitívan méltatta a magyar tripartit érdekegyeztetési intézményeket, s az AGENDA 2000 hasonlóképpen ítélte meg a magyar munkaügyi intézményeket 1998-ban.

Hozzájárul a háromoldalú érdekegyeztető tanács nemzetközi elismeréséhez az is, hogy az Európai Unióban uniós szinten a szociális párbeszéd intézményeinek megteremtésében a munkáltatói szervezeteknek, valamint a szakszervezeteknek jelentős szerepe van, illetve a szerepük 1986 óta folyamatosan növekszik. E szerepnövekedést ma már a szerződéses is garantálják. Így, bár az Európai Unió az egyes nemzeti intézmények strukturális kiépítésébe nem szól bele, az fontos szempont az EU bővítése szempontjából, hogy a szociális békét garantáló társadalmi párbeszéd működőképes intézményeivel az egyes társult vagy társulásra váró országok rendelkezzenek. Nem annyira a jogi forma vagy a konkrét intézményi struktúra, hanem a működőképes intézmény a fontos. A szociális jogokat biztosító intézmények esetében sajátos kettősség mutatkozik meg az Európai Unió szintjén: egyfelől érvényesül a szubszidiaritás elve, miszerint a konfliktusokat azon a szinten kell megoldani, ahol az érdekelt jelen van, és ahol a legtöbb információ. Ebből következik, hogy nincs egy nemzetek feletti, intézményszerű „szupranacionális” párbeszéd, amelynek intézményi struktúrája kötelező lenne. Másrészt viszont a társadalmi párbeszéd fontos elem a tagországok gazdaságának és társadalmának a garanciája szempontjából, ezért ezeknek az intézményeknek nem csupán a létezésére, hanem a működésének tartalmi folyamataira is fokozott figyelmet fordít az EU Gazdasági és Szociális Bizottsága, amely a kormányok mellett az érintett munkáltatói szervezetekkel és szakszervezetekkel is folyamatosan együttműködik. Nem véletlen, hogy a jelentés az 1998-ban hivatalba lépő új kormány és az új kor-

mánykoalíció (FIDESZ, FKGP, MDF) több kezdeményezését ezen a területen erős fenntartásokkal fogadja. Miután a jövő szempontjából fontos kérdésről van szó, érdemes ebből hosszabban idéznünk.

„1999 márciusában újabb megbeszélések kezdődtek a Munka törvénykönyve módosításáról, illetve a kormánynek a társadalmi párbeszéd struktúráival kapcsolatos új terveiről. Az ÉT-t a társadalombiztosítást kezelő alapokkal együtt a munkaadó szervezetekkel és a szakszervezetekkel folytatott előzetes egyeztetés nélkül megszüntették.

A kormány által a parlament elé terjesztett tervezet szerint az üzemi tanácsok közvetlenül vállalati szinten kezdenének tárgyalásokat még akkor is, ha az adott helyen nincs szakszervezet.

A magyar kormány új megközelítése a gyakorlatban a társadalmi párbeszéd struktúráinak leépítését célozza, hogy azt egy külön fórumokból álló rendszerrel váltsa fel (...), mely, bár széles alapokra helyeződik, kevés döntési vagy véleményezési joggal rendelkezik. (...) A munkaügyi fórum (Munkaügyi Tanács) szigorúan háromoldalú (kormányzat, munkaadók és szakszervezetek). A társadalmi párbeszéd másik két fő fóruma (Gazdasági Tanács és a Szociális Tanács) mindössze kétszer ülésezik évente. Az előbbi résztvevői körét kiterjesztik, bevonva a Nemzeti Bankot, a Tőzsdetanácsot, a multinacionális vállalatok képviselőit és néhány kereskedelmi kamarát. A Szociális Tanácsban a kormány a hátrányos helyzetű rétegek képviselőivel találkozik, a mozgásérültek, a társadalmi szervezetek és különböző egyesületek képviselőivel, de nem a szociális partnerekkel.”

A fentebb idézett részből kitűnik: noha a TB-önkormányzatok felszámolásáról a jelentés nem mond véleményt, kifogásolja azt, hogy mindezt anélkül tették meg, hogy akár a szakszervezeteket, akár a munkaadókat előzetesen megkérdezték volna. Ugyanez vonatkozik az ÉT megszüntetésére is. A megszüntetés tehát – minden egyébtől eltekintve – nem előzetes egyeztetés és alku alapján történt, hanem a kormánykoalíció többségi parlamenti döntésével, az érdekelt (munkaadók és a szakszervezetek) valójában nem kaptak lehetőséget arra, hogy érdekeiket érvényesítsék vagy akár véleményüket kifejtessék.

Az igazság kedvéért le kell szögeznünk, hogy nincs olyan követelmény, miszerint a TB-alapokat (az egészségbiztosítási és a nyugdíjalapokat) a befizetők önkormányzatának kell irányítania és nem az államnak. Ráadásul a TB-önkormányzatokat túlméretezték, s nem voltak áttekinthetők és hatékonyan ellenőrizhetők sem a nyilvánosság számára. A helyzetet bonyolította az, hogy egy erősen reformokra szoruló önkormányzat forráshiányos TB-alapok felett rendelkezett, ami növelte az önkormányzatokkal szembeni bizalmatlanságot is. Tehát aktuális belpolitikai értelemben az új kormánynek a TB-önkormányzatok felszámolásához volt erkölcsi és politikai tőkéje is, noha hosszabb távon hatékonyabbnak tűnt volna a TB-önkormányzatok mélyreható reformja. Hiszen az egészségügyi vagy a nyugdíjalapok államosításával a mindenkor kormányok kizárólagos állami felelősséget viselnek az egészségügy helyzetéért vagy a nyugdíjak reálértékéért, nincs módjuk megosztani a felelősséget az önkormányzatokban korábban közreműködő befizetőkkel, a szociális partnerekkel. Igaz, cserében a kormány (a parlament általános ellenőrzése mellett) kizárólagosan rendelkezik a TB-alapok felhasználásával. Azóta a TB-alapokat kezelő önálló államtitkárság is megszűnt, s a feladat ellátásával a kormány a Pénzügyminisztériumot bízta meg.

A dokumentum szerint a Munkaügyi Tanács tripartit intéz-

mény, új szereplők a Gazdasági Tanácsban és a Szociális Tanácsban jelennek meg. (A Szociális Tanács ülésein egyébként, a jelentéssel ellentétben, a szakszervezetek és a munkaadók képviselői is jelen vannak.)

A legsúlyosabb veszteséget kétségkívül a közalkalmazotti rétegek szenvedték el. Ugyanis a KIÉT megszüntetésével a közalkalmazotti érdekegyeztetés ágazati-szakmai szintekre csúszott vissza, s a fragmentált érdekekukban „eltűnik” a közalkalmazottak helyzetéért viselt egyetemleges állami költségvetési felelősség. Ugyanis a közalkalmazotti intézmények többsége ma önkormányzati tulajdonban van, s az intézményfenntartó önkormányzatokat az állam a mindenkor költségvetési törvényben meghatározott módon és mértékben támogatja. Az intézmények tulajdonosi struktúrája s az intézmények fenntartásához fűződő össz társadalmi érdek és az ezért viselt állami felelősség között eddig is ellentmondás feszült; a KIÉT volt az egyetlen fórum, ahol az állami felelősségvállalás az oktatásért, az egészségügyért, a kultúráért, tehát az ún. jóléti-kulturális infra-struktúráért intézményesen is megjelent. Kétségkívül mind a szakszervezetek, mind az önkormányzatok érdekelték voltak a KIÉT működésében, hiszen enélkül, a költségvetési törvény előzetes egyeztetése nélkül nincs többé módjuk az államot a jóléti-kulturális infra-struktúrával kapcsolatban viselt egyetemleges felelősségével szembesíteni. Ám mind az önkormányzatoknak, mind a szakszervezeteknek gyenge a parlamentben az érdekérvényesítő pozíciója (nem képesek a parlamentben önállóan, koncentrált formában megjeleníteni érdekeiket, ennek ott nincs intézményes kerete sem), végül is a fragmentált szakmai és ágazati érdekek között a közalkalmazotti rétegek érdekei is fragmentálódnak, az állami felelősségvállalás viszont eltűnik.

Hangsúlyoznunk kell: a KIÉT megszüntetésének problémája nem került be a jelentésbe, ami arra is mutat, hogy a magyar közalkalmazotti szakszervezetek európai befolyása (uniós szinten) bizony kívánnivalókat hagy maga után. Mindezt azért kellett mégis itt kiemelni, mert a jövő szempontjából egyáltalán nem mindegy, hogy a közalkalmazottak a csatlakozási folyamatban hogyan és milyen hatékonysággal lesznek képesek megfogalmazni követeléseiket, hiszen bármilyen is jelenleg a magyar közalkalmazottak és köztisztviselők helyzete, a csatlakozás folyamatában, majd a csatlakozás után is kiemelt szerep vár rájuk. Több ezer jól képzett, fiatal, nyelveket beszélő magyar közhivatalnokra lesz szükség Brüsszeltől a kormányig vagy akár az önkormányzatokig, olyan profi szakembergárdára, amelyet az európai követelmények fejében európai módon kell javadalmazni is. S az is nyilvánvaló, hogy a köztisztviselői és közalkalmazotti elit kialakulása mellett meglehetősen széles körű közalkalmazotti rétegek lehetnek az integrációs folyamat vesztesei is, ennek jelei máris mutatkoznak.

Ami a jelentés többi pontját illeti a társadalmi párbeszéd intézményi leírásában, azok nem számítanak kritikusnak. Hiszen az, hogy a Gazdasági Tanácsban a pénzügyi világ képviselői is megjelennek, vagy az, hogy a Szociális Tanács munkájába bevonták a különböző rétegszervezetek civil képviselőit, ezzel ugyanis mindenképpen csak bővül a társadalmi párbeszéd résztvevőinek köre. A kritikai megjegyzés: miszerint a kormány „a gyakorlatban a társadalmi párbeszéd struktúráinak leépítését célozza”, az formális-jogi értelemben az intézmények fragmentálására való kormánytörekvést jelenti, de még inkább azt, hogy a társadalmi párbeszéd az előzetes egyeztetések gyakorlatától a formalizált konzultációk gyakorlata felé mozdult el.

A folytonos átalakítás szorításában

A következő fejezetben a jelentés áttekinti a magyar társadalom általános helyzetét, az új kormánynek a közigazgatásban, a kormányzati struktúrában, a társadalombiztosítás finanszírozásában való szerepvállalását, a NGO (nem-kormányzati) szervezetek és a kormányzat viszonyát.

Fontos észrevétel, hogy „az új kormány átalakította az államaparátust: létrehozott egy új Szociális és Családügyi Minisztériumot, miközben az 1990-ben felállított és 1988-ban megszüntetett Munkaügyi Minisztérium feladatait a Gazdasági Minisztérium,

az Oktatási Minisztérium, illetve a Szociális és Családügyi Minisztérium között osztotta el”.

Ennek a megállapításnak az értelmezéséhez tudnunk kell: az 1990-ben a Munkaügyi Minisztérium létrehozása azt jelezte, hogy a munkaügyi kapcsolatok és intézmények az új demokratikus politikai és gazdasági intézményrendszerben megkülönböztetetten fontos intézmények, hiszen a képviseleti demokratikus intézményrendszerben a participációs (részvételi) demokratikus intézményrendszert jelentik, másrészt a Munkaügyi Minisztérium felállítása kifejezte azt is, hogy a parlamenten kívüli érdekegyeztetés az átmenet szociális békéjének fontos biztosítékot nyújtó létesítménye: az állam jelenléte e téren garanciális és kiegyenlítő jellegű. Azaz noha minden társadalomban az érdekek folyamata a különböző versengő érdekcsoportok között zajlik, de ezek esélyei egyáltalán nem azonosak, ezért az államnak fontos esélykiegyenlítő szerepe van. A Munkaügyi Minisztériumra jelentős feladat hárult a munkaügyi kapcsolatok szervezésében és a munkaügyi intézmények kiépítésében. (Ezért is voltak a munkaügyi miniszterek – vagy a munkát ténylegesen irányító államtitkárok – az előző kormányok politikailag „erős emberei”, azaz befolyásos politikussai.) Az új kormány azáltal, hogy az önálló Munkaügyi Minisztériumot megszüntette, fragmentálta a munkaügyi kapcsolatok kormányzati szervezését több minisztérium másodvonalbeli reszortfeladatai között. Ezzel párhuzamosan a kormányzati struktúra kancellári típusú átalakítása jelezte azt is, hogy a fragmentált munkaügyi kapcsolatokkal és a munkaügyi intézményekkel szemben a végrehajtó hatalom relatíve még nagyobb erőfölényre tett szert. Az állam szociális karakterét változtatták meg ezek a strukturális átalakítások. (A kormány legutóbbi döntése a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi feladatok tárcák közötti átcsoportosításával is igazolja a fenti megállapításokat.)

A jelentés kritikával illeti az országos közegészségügyi szolgáltatást; illetve a munkaügyi főfelügyeleiteit is. Ezeknek a szervezetei „gyakran összehangolatlanok, és nem rendelkeznek a szükséges forrásokkal ahhoz, hogy a közügyeknek megfeleljenek és a munkával kapcsolatos baleseteket megelőzzék”.

Ugyancsak kritikusan ítélik meg a közigazgatás regionális átszervezését is. A regionális pénzügyi forrásokról (amelyek egyébként más funkcióik mellett a foglalkoztatáspolitikai kérdések, az átképzés vagy a szakképzés feladatainak ellátására is

szolgálnak) a jelentés leszögezi: „A regionális pénzügyi források továbbra is korlátozottak, és kilenc minisztérium között kerültek felosztásra.” Ezzel kapcsolatban világosan kell látnunk a következőket: a regionális tanácsokban nálunk (ellentétben az európai, különösen a német gyakorlattal) a szakszervezetek nem képviselik magukat (noha 1991-1998 között a hasonló szervezetekben jelentős képviselettel rendelkeztek, igaz, megyei és települési szinteken), miután a regionális szerveket ez a kormány az ország regionális reformja kapcsán kezdeményezte. Így ezek a szervezetek a kormányzatnak alárendelt szervezetek, nem pedig egy adott régióban érdekelt rétegek egyeztető fórumai. A másik, amit tudnunk kell, hogy a kormányzat az új foglalkoztatási reformmal (a munkanélküli járadék idejének csökkentésével, a segélyezésnek a közhasznú munkavégzéshez való kötésével) a munkanélküliség „kezelését” jelentős mértékben a területi (önkormányzati, regionális) szociálpolitikai intézményekre hárította át, amiből – bár kétségtelen, hogy a munkanélküliségi ráta hivatalosan jelentős csökkenése következett be –, a regionális és önkormányzati szociálpolitikai intézményrendszer alig teljesíthető követelmények elé került azokban a régiókban, amelyekben a szociális helyzet, valamint a munkanélküliség, a gazdasági elmaradottsággal szoros összefüggésben, amúgy is a leginkább aggasztó. Noha a regionális reform esetében csak a forráshiányt emelik ki, nem pedig a strukturális reform hiányosságait, végső soron a foglalkoztatásban és a szociálpolitikában az állam, a kormány felelősségét hangsúlyozzák. A nyugdíjreform ügyében pozitívan ítélik meg az 1997. évi nyugdíjreformot (magánnyugdíjpénztárak, opcionális kiegészítő konstrukciók stb.). Ugyancsak elismerik a kormány által felállított esélyegyenlőségi hivatal törekvéseit. Mint ismeretes, ezek a törekvések az előző koalíció idején indultak meg, a jelenlegi kormány gyakorlatánál lényegesen szélesebben értelmezve az esélyegyenlőségért küzdő szervezetek szerepét. A nagyfokú regionális el-téréseket is szóvá teszik, bár hozzáfűzve: „ezek a különbségek nem haladják meg a jelenlegi EU-tágállamokban is tapasztalhatókat”.

Végül a jelentés a közigazgatási reformokkal is foglalkozik (kifogásolja a rendőrségi reform elégtelenségét, különös tekintettel a szervezett bűnözésre), valamint a Phare-programok problémájával, megemlítve, hogy túlságosan bonyolultak a hozzájárulás és lebonyolítás feltételei.

A civil szervezetek és a kormány

A közigazgatási reformra, a civil szervezetek és a kormányzat kapcsolatára vonatkozó részek a kormányzatot egy aktívabb, párbeszédre inkább kész magatartásra ösztönzik, de a műfajból adódóan nagyon visszafogottan és mérsékeltten szólnak. A kontinentális Európában a civil szervezetekkel és a szociális partnerekkel való együttműködési készség a kormányok részéről lényegesen nagyobb, a kormányok sokkal nagyobb erőfeszítéseket tesznek azért, hogy a társadalommal folytatott párbeszéd a társadalmi csoportokat képviselő civil szervezetekkel intenzívebb és intézményesebb legyen. Ugyanakkor ennek a párbeszédnek a munkamegosztása a civil társadalom és a kormányzatok között világosabb, ugyanis egy mégoly fejlett (a miénknél mindenképpen fejlettebb) civil társadalom sem vállalhat át kormányzati típusú feladatokat és felelősséget.

Így a kormányzatot arra figyelmeztetik (pontosabban fogalmazva: arra biztatják), hogy a civil társadalom különböző szervezeteivel folyó folyamatos párbeszédért a kormányzat – rendeltetésénél fogva – alapvetően felelős, amelyet nem háríthat át a szociális párbeszédben részt vevő partnerekre. A magyar társadalom tradíciója, hogy a rendszerváltásba egy ugyancsak atomizált társadalom kapcsolódott be. Éppen ezért a mindenkori kormányok különösen felelősek azért, hogy az egyes társadalmi rétegek önszerveződését segítik-e (intézményes garanciákkal, a párbeszéd hatékony és aktív megvalósításával) vagy sem. A megfogalmazott fenntartások éppen ezért nem hagyhatók figyelmen kívül, az óvatos forma ellenére is érdemes a kormányainknak odafigyelni rájuk, hiszen noha az EU-ban

a társadalmi párbeszéd konkrét intézményére vonatkozó konkrét formális-intézményi felépítésnek nincs általános receptje, de a különböző társadalmi rétegek és csoportoknak egymással, valamint a kormányzattal folyó dialógusa fontos kérdés, mert csak a hatékony társadalmi párbeszéd garantálhatja – különösen egy átmeneti társadalomban, valamint a globalizációs folyamatokban – a vesztesek és a nyertesek, vagyis az eliték és a nagy társadalmi csoportok között növekvő különbségek által amúgy is kibontakozó feszültségek folytán meghatározott társadalmi struktúrákban a stabilitást. Azokban a társadalmakban, ahol a középrétegek meghatározó többségben vannak jelen, s az elitescsoportok aránya, valamint a deprivált, vesztes, gazdasági és kulturális értelemben leszakadó rétegek aránya kicsi, a társadalmi párbeszéd e különböző rétegek szervezetei, valamint az egyes rétegek és az állam között konszolidált és intézményesen garantált képet mutat, hiszen a széles középrétegek stabilizálják a társadalmat. Ha a társadalmi struktúra nem konszolidált, ha a középrétegek aránya kicsi, s nagy a leszakadó, gazdasági-kulturális értelemben deprivált („megfosztott”) rétegek aránya, ott a kormányoknak különös felelőssége van abban, hogy a társadalmi párbeszéd a legkülönbözőbb dimenziókban kibontakozzék, hogy a kormányzat ebbe a folyamatba esélykiegyenlítő és garantáló módon avatkozzék bele. Ez nem humanizmus vagy altruizmus kérdése, hanem a társadalmi stabilitásé.

Az Európai Unió nem különösebben munkavállaló-párti (bár az EU-ban a kormányok többsége baloldali szociáldemokrata, ennek is következménye, hogy a szociális érzékenység az EU fejlődésében

intézményesen is megjelenik), de a társadalmi stabilitást biztosító intézmények léte és működése a tagországok, de különösen a csatlakozásra váró országok fejlődésével szemben állandóan megfogalmazódó követelmény. Jellemző, hogy míg az 1965-ös Európai Szociális Charta ratifikálása jobbra erkölcsi jellegű követelmény a tagországok és a csatlakozásra váró országok számára (Magyarországon az új kormánykoalíció részben ratifikálta 1999-ben), s a charta előírásainak a megszegése az egyes kormányok számára jogi szankciókkal nem jár, addig a Közösségi Szociális Charta (miután 1999-ben már

Nagy-Britannia is ratifikálta) a tagországok mindegyikére nézve kötelező jogintézményeket jelent. Az *Európai Unió tehát nem csupán gazdasági, hanem szociális uniót is jelent*. Számos politikus ebben látja az unió sajátosságát Amerikával vagy Ázsiával szemben. Ezek az elvek persze még egyáltalán nincsenek kiforrott állapotban, intézményi garanciális háttérük is folyamatosan fejlődik, de nem lebecsülhető kérdéseket jelentenek a csatlakozásra váró országok átvilágítása esetében. Ezért az igazán visszafogott megfogalmazásuk ellenére súlyukat nincs okunk lebecsülni.

Néhány összefoglaló következtetés

A harmadik fejezet az EUGSZB tanulmánycsoportjának közvetlen magyarországi tapasztalatairól számol be. Az együttesnek a tagjai kiemelten konzultáltak a magyar munkaadók és munkavállalók szervezeteivel.

A következtetéseiket érdemes idéznünk:

„Az első, melyet jóformán az összes felkeresett szociális és munkavállalói szervezet aláhúzott, a magyar kormányzattal folytatott strukturált társadalmi párbeszéd megszűnése volt...

Ez az ÉT, a társadalmi párbeszéd eddigi fórumának megszűntetésében, illetve hat konzultatív bizottsággal történő felváltásában csúcsosodott. Ez szétarabolta az ÉT által addig végzett munkát, jöllehet néhány esetben a vonatkozó funkciók kiszélesítésével járt együtt. Ezen tanácsadó testületek közül sok nem rendelkezik működési szabályzattal, vagy olyan szabályzatuk van, mely nem határozza meg, hogy milyen gyakorisággal és milyen feltételek esetén kell ülésezniük, illetve döntést hozniuk.” Ez utóbbi rész jelzi, hogy az EUGSZB messzemenően elégedetlen a társadalmi párbeszéd tartalmi folyamataival, kétségesnek tartja a strukturális módosítások hatékonyságát, valamint az új társadalmi párbeszéd intézményeinek s újonnan bevonandó szereplőinek legitimációját.

Kiemeli a jelentés azt is, hogy a mintegy 60 ezer civil szervezetnek csak mintegy fele aktív, ugyanakkor a szervezet rendkívül sokféle, nehezen értelmezhető tevékenységet takar.

Ugyancsak a társadalmi párbeszéd legitimációját érinti a következő megállapítás:

„A magyar kormány erősen támogatja a társadalmi szervezeteket, és a hagyományos szociális és munkavállalói szervezetekkel folytatott közvetlen párbeszéd alternatíváiként tekint rájuk.” (Kiemeli, hogy míg a civil szervezeteknek felajánlhatjuk a személyi jövedelemadó 1 százalékát, sem a szakszervezetek esetében, sem a munkaadói szervezetek esetében erre nincs lehetőség.) A munkavállalói szervezetekkel szembeni diszkrimináció a Szociális Tanács munkájába bevont (egyébként a kormány által meghatározott) civil szervezetek ügyében történt. Ennek összetételét ugyanis a korábbi elképzelés szerint csak az érintettek: a kormány, a szakszervezetek és a munkaadók konszenzusos döntése alapján lehetett volna megállapítani.

Ezután még két további, aggályra okot adó összefüggést emel ki.

Az egyik a mintegy 600 ezres roma közösségnek a problémája. Világos az uniós álláspont: a kormánynak „tisztelni kell a roma közösséget”, azaz ezt az etnikai feszültséget nem vihetjük magunkkal az Európai Unióba. A másik kiemelt probléma: a felvétel dátumának bizonytalansága rossz hatást válthat ki a csatlakozás gazdasági, jogi stb. követelményeinek teljesítése folyamán. A jelentésnek számunkra egy nagyon fontos következtetése adódik. Az, hogy az EU a társadalmi párbeszéd kiépítésének konkrét struktúrájában – érvényesítve a szubszidiaritás elvét – nem szól bele, azt nemzeti ügynek tekinti. *Nincs tehát egy szupranacionális európai érdekegyeztetés, és nincs kötelező intézményi minta. Az uniós csatlakozás folyamatában azonban a szociális partnerek mégis aktív szerepet kapnak, folyamatosan benne vannak az európai párbeszédben (még a közös döntés-közös végrehajtás, az ún. „koncertálás” intézményeiben is).* Az

EU Gazdasági és Szociális Bizottsága a formális párbeszéd mellett tehát egyre fokozottabban értékeli az intézményen belüli tartalmi folyamatokat. Következésképpen megvalósul így Jacques Delors 1986-ban megfogalmazott gondolata, hogy *a szakszervezetek nélkül elképzelhetetlen az EU továbbfejlesztése, reformja, bővítése*. Tehát kirajzolódott néhány követelmény, amelyben az EU nem enged, nem ad halasztást. Azt, hogy a földkérdés (azaz a föld szabad forgalma) az egyik olyan feltétel, ahol nincs derogáció, eddig is tudtuk. Azt, hogy a romakérdésben sem lesz, ezt most megtudtuk. De az, hogy az érdemi társadalmi párbeszéd a munkáltatók, a szakszervezetek és a kormány között, annak nem csupán formális-intézményi kiépítettségében, hanem tartalmi, tehát strukturált párbeszéd formájában történő megvalósítása is a csatlakozás alapvető követelménye, azt most az EU Gazdasági és Szociális Bizottságának a jelentése világosan megfogalmazta. A kormánynak van mozgástere abban, hogy hogyan épül ki a társadalmi párbeszéd, de abban, hogy ez tartalmi, lényegi legyen, abban, hogy a szakszervezetek jogainak széles körű garantálásával, valamint a munkaadói szervezetekkel való partneri viszonyban valósuljon meg a társadalmi párbeszéd, valójában nem tesz engedményeket az EU a csatlakozásra váró országok kormányainak. Így a magyar kormánynak sem.

A negyedik fejezet a magyar csatlakozási folyamat konkrét állását elemzi. Nem az EU – bővítés előtt kikerülhetetlen – belső szervezeti, jogi és gazdasági reformjainak, hanem a magyar törekvéseknek oldaláról. Méltatja erőfeszítéseinket, de leszögezi: a csatlakozás „az adott ország társadalmának minden rétegét érinti”. A bizottság ezért hangot ad a „magyar kormány és az ország legnagyobb szociális és munkavállalói szervezetei közötti nyílt társadalmi párbeszédhiány felett érzett aggodalmának”. *Ezért a kormánynak és a szociális partnereknek a kötelessége, „hogy keresse-nek kompromisszumos megoldási formákat, melyek lehetővé teszik a párbeszéd helyreállítását. Enélkül a csatlakozás, jöllehet talán nem lehetetlen, de legalábbis jelentősen nagyobb nehézségekkel járna a megvalósítás és a magyar társadalom egészével történő elfogadást illetően*”. Ez az utolsó utalás – a csatlakozás várható gazdasági és társadalmi hatásait nézve – nem igazán udvariassági formula a jelentés írói részéről. Mindezt alátámasztják Daniel Vaughan-Whiteheadnek, az EU foglalkoztatási és szociális ügyekkel foglalkozó főmunkatársának legutóbbi (szeptember 6-8-i), a magyar szakszervezeti vezetőkkel Budapesten folytatott tárgyalásai. Ezeken a megbeszéléseken az EU-téma felelőse hangsúlyozta, hogy a társadalmi párbeszéd, az érdekegyeztetés hazai hiányosságai miatt az EU–magyar csatlakozási tárgyalásokon nem zárják le az e tárgykört felölelő XIII. fejezetet.

A jelentés további részei a magyar makrogazdasági folyamatokat és az európai gazdasági kapcsolatokat vizsgálják. Ezeknek az elemzése azonban már messze meghaladná a cikk kereteit, hiszen a mi kérdésfelvetésünk a társadalmi párbeszéd magyar reformjára vonatkozott, arra, ahogyan ezt Brüsszélből látják.

Thoma László
szociológus

Emléknapok – rekviem vagy vádbeszéd?

Az új tanév rendjéről szóló miniszteri rendelet három emléknapi megtartást teszi kötelezővé. Az általános és középiskolákban október 6-án hagyományosan az aradi vértanúkról; a középiskolákban – hagyományt teremtvén – február 25-én a kommunizmus áldozatairól, április 16-án pedig a holokausztról emlékeznek meg.

1947. február 25-én Kovács Béla kisgazdapárti főtitkárt tartóztatták le a szovjet államvédelmi szervek, miután a magyar parlament nem adta ki a politikus képviselőt a magyar ügyészségnek. Az elhurcolt 1956-ban került haza, testben, lélekben megtörve. Epizód szerepet vállalt az 1956-os forradalomban, majd rövidesen meghalt. Április 16-a – az 1944. tavaszi antiszemita rendelkezések közül a megsejtenítő jel, a sárga csillag – bevezetési napjára emlékeztet. (Úgy tudom, kellő időben a tanárok kezébe kerülnek a segédanyagok, amelyekkel az összeállítók hozzá kívánnak járulni a tartalmas, szívhez, értelemhez egyaránt szóló megemlékezésekhez.)

Az új emléknapokat ellenzők két érvet hoztak fel: a politikai szándékosságokat és a megosztottság kiélezésének veszélyét, amelyet a feltépt sebek szenvedélyessége az emléknapokon esetleg felszínre hoz. Nekem gyökeresen más a véleményem. Az emléknapi önmagában jó. Lehetőséget nyújt értékes tartalmak megértésére, humánus gondolatok, a részvét és szolidaritás érzelmeinek felkeltésére. A tartalom ebben az esetben is a pedagógus és tanítványainak beállítottságától, életpaszalataitól, az átélés fokától, a

felnőtt emberi hitelességétől függ. Nyilván sok minden mástól is, de legkevésbé attól, hogy ezek az emléknapi hivatalos előírások kerültek be a tantervbe.

Engem ebben a kérdésben a legkevésbé sem érdekelnek az ilyen-olyan politikai motivációk. Annak idején azt mondták, hogy választási megfontolásból tették lehetővé a nyugdíjasok ingyenes utazását. Később politikai érdekekkel magyarázták, hogy az új kormány e kedvezményt nem törölte el. Melyik nyugdíjast érdekli néhány év távlatából a politikai szándék? Él a kedvezménnyel, örül neki.

Meg fognak barátkozni a két új emléknappal is. Különösen azért, mert a – ma már általánosan elfogadott, tradicionális – harmadikkal összeköti, hogy a jog és emberség szemszögéből ítéli meg a különböző diktatúrákat és diktátorokat. Egyszer úgy is el kell kezdeni, hogy a diákok gondolkodjanak el a demokratikus jogállam, az alkotmányos köztársaság értékein, arról, ami van; arról, ami lehetne, de nincs meg (esetleg még nincs meg). Az emléknapi ugyan a megaláztatások, halálos embertelenségek végtelen sorával, az egyes ember kiszolgáltatottságával foglalkoznak, s ezekkel kapcsolatban kirajzolódhat, hogyan adja fel az ember belső szuverenitását. De megszervezhető a foglalkozás úgy is, hogy a félelmüket legyőzők, az eredendően bátrak és azok kerülnek középpontba, akik emberségből vagy hitelveiken nyugvó humanitásból vállalták a szolidaritást az üldözöttekkel s a szembefordulást a diktatúrákkal.

Szó eshet az eredendően tiszták mellett az erkölcsi megtisztulás útján megtérőkről is. És a sodródó áldozatokról, a közönyösökről, a képmutatókról, no meg az aljasokról és aljassá válókról. Az értékek felfüggesztéséről az érdekek szolgálatában. De az értékről is, ami rejtve él mindenfajta dresszúra és terror idején is, és feltámad, ha a közviszonyok kedvezőbbre változnak. Nem tudom megmondani, mi a helyesebb: az emléknapokat rekviemmé tenni, avagy vádbeszéddel illetni az antihumánusot. Egyet azonban meggyőződéssel állítok: ilyen alkalmak kikerülhetetlenül hordoznak konfliktusokat. Ezekre azonban föl lehet készülni. Már nehezebb legyűrni a viszolygást attól, hogy megnyíljunk diákjaink előtt, noha tudjuk, hogy az emléknapi fabatkát sem érnek a pedagógus személyes hitelessége nélkül, amellyel egyébként ki-ki saját meggyötört, elpusztult szeretteinek is tartozik. Sokféle módon lehet nevelni felelősségtudatra – családi, csoport, réteg, nemzet iránti cselekvő szolidaritásra. Az emléknapi jó alkalom annak a történeti szempontnak érzékeltesére is, hogy nincs lezárt múlt. Tőlünk délre csak nemrég fejezték be az etnikai tisztogatást, tőlünk keletre ma is tart, csak a minap robbant kézigránát egy kosovói játszótéren, csak a minap repült be egy levágott emberfej egy csecsenföldi laktanya udvarára.

Tessék elhinni, az emberségért érvelni minden alkalom jó – használjuk tehát ki az adott emléknapokat. És ebben segítsen a szakszervezet is!

Kronstein Gábor újságíró

Változó Világ

címmel korszerű, ismeretterjesztő könyvsorozat megjelentetésére vállalkozott a *PRESS PUBLICA Kiadó*. A többnyelvű könyvtár tíz témaköre: történelem, jog, életmód, földrajz, kultúra, egészség, gazdaság, politika, mesterségek, tudományok. Az alorozatok közül kiemelkednek a magyarországi nemzeti kisebbségeket bemutató művek. Eddig 38 magyar és 4 idegen nyelvű kötet látott napvilágot. A jeles szerzők írásai tömörek, ésszerű terjedelműek és áruk mértéktartó. (A magyar nyelvűeké 390,- az idegen nyelvűeké 650 forint.) Egy részük az Európai Unió segítségével készült.

A novemberben már öt éves sorozat különösen az iskolai oktatásban nyújthat változatos segítséget. A kiadó szívesen várja a pedagógusok megrendeléseit, és a terjesztésben, valamint a feldolgozandó témák kiválasztásában közreműködésüket.

Címük: 1132 Budapest, Váci út 54. Tel./fax: (1) 329-4447; e-mail: press.public@posta.net.

* * *

Európáról módszeresen

című, középiskolai tanároknak szóló módszertani kézikönyvet adott ki a *DHV Magyarország Kft.* Vass Vilmos és Zárandy Zoltán szerkesztésében. A kötet a Külügyminisztérium EU-közvélemény felkészítési programjának keretében a Phare-program támogatásával készült. Lehetetlen néhány szóban összefoglalni a kézikönyv anyagát. Ízelítőül egy részlet az Előszóból: „A szerzők bemutatják, hogy mit is jelenthet az európai dimenzió fogalma a mindennapi oktatási környezetben. E fogalommal többféle – egymással jól megférő – értelmezése is létezik. A szűkebb értelmezés az európai polgár nevelésével kapcsolatos tartalmi elemekre (...) helyezi a hangsúlyt. A tágabb értelmezés az európai vonatkozások gazdag rendszerének kibontására törekszik.”

Bővebb információt *Lebovits Ágnes*, a kiadó munkatársa nyújt (tel.: 340-9560; e-mail: alebovits@dhv.hu).

A kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítés elosztásának új szabályai

A tanévkezdéssel szinte egy időben módosultak a kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítéssel kapcsolatos szabályok. Az egyik változást már a tavaly elfogadott 2000. évi költségvetésről szóló törvény tartalmazza. A törvény 53. §-a kimondja, hogy a „kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítés fedezetének *számítási alapja 2000. szeptember elsejétől 3.000,- Ft/fő/hónap*”. (Az intézmények, fenntartók idei költségvetését már ennek figyelembevételével kellett tervezni!)

A másik változást a közoktatási törvény július 2-án életbe lépett módosítása hozta. A törvény 94. §-ának kiegészítése szerint az oktatási miniszter szabályozza „azokat a feltételeket, amelyek fennállása esetén a kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítést meg kell állapítani, valamint a keresetkiegészítés legkisebb összegét”. A felhatalmazással élve adta ki az oktatási miniszter a 24/2000./VIII.29./OM. számú rendeletét. A rendelet 2000. szeptember elsején lépett hatályba, és megjelent a Magyar Közlöny ez évi 89. számában. A rendelet többek között kimondja, hogy

- a keresetkiegészítés nem lehet kevesebb a számítási alap 300 százalékánál annak, aki a minőségbiztosítási rendszer vezetését látja el, illetve 200 százalékánál annak, aki a minőségbiztosítási rendszer irányításának munkájában közreműködik,

- ott, ahol a pedagógusok létszáma nem éri el a 10 főt, a kiemelt munkavégzésért megállapítható keresetkiegészítéshez rendelkezésre álló összeg legalább 50 százalékát a minőségbiztosítási rendszer munkájában közreműködők díjazására kell fordítani.

Mit jelentenek ezek a változások?

Azokban az intézményekben, ahol a pályázat elnyerésével vagy saját döntés alapján elkezdtek a minőségbiztosítási rendszer kiépítését, működtetését, az azt vezető pedagógusnak legalább 9.000,- Ft, az irányításban közreműködőknek legalább 6.000,- Ft keresetkiegészítést kell kapniuk. Ettől kisebb összeget csak a 10 pedagógusnál kevesebbet foglalkoztató intézményekben lehet megállapítani.

Módosították a közoktatási törvény 118. § (10) bekezdésének utolsó mondatát is a következők szerint:

„A kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítés feltételeit – ha jogszabály másként nem rendelkezik – a kollektív szerződésben, ennek hiányában a szervezeti és működési szabályzatban kell meghatározni.” Tehát a kollektív szerződést – vagy az SZMSZ-t – az új helyzetnek megfelelően módosítani kell.

Szakszervezetünk mindig is támogatta, hogy a minőségbiztosítás rendszerében közreműködő pedagógusok kiemelt keresetkiegészítést kapjanak. Ezekkel a változtatásokkal azonban nem tudunk egyetérteni, mert egy, az intézményben helyi döntéssel osztható keresetforrás jelentős részét lekötik. Változatlanul úgy gondoljuk, hogy önálló forrást kellene biztosítani, vagy a jelenleg 3.000,- Ft-os számítási alapot érzékelhetően megnövelni. Az említett módosítások az intézményen belüli döntéssel elosztható, kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítés fedezetét jelentősen csökkentik.

Varga László
érdekvédelmi titkár

A 2000. évi pedagógusnap alkalmából Eötvös József-emlékérmet kaptak

(Az első névsort a 6-7. számban jelentettük meg.)

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében...

ARANY FOKOZAT: Csáky Károly (Sajószentpéter) általános iskolai igazgató; **Ruszkay Sándorné** (Kazincbarcika) szakképző iskolai igazgató; **Tímár László** (Encs) általános iskolai igazgató.

EZÜST FOKOZAT: Balogné Szászi Edit (Onga) általános iskolai tanár, alapszervezeti titkár; **Bejcek Ferencné** (Ózd) általános iskolai tanár, körzeti titkár; **Bocsor Istvánné** (Sátorlajújhely) középiskolai műv. központi tanár, alapszervezeti titkár; **Erdősi Istvánné** (Sátorlajújhely) általános iskolai tanár, alapszervezeti titkár; **Győri Lászlóné** (Miskolc) tanár, szakszerv. biz. vez. tag; **Laurencsik Jánosné** (Járdánháza) szakmunkásk.

iskolai tanár, alapszervezeti titkár; **Simon János** (Miskolc) általános iskolai tanár, alapszervezeti vez. tag; **Szinyéri János** (Encs) általános iskolai tanár, alapszervezeti titkár; **Tóth Sándor** (Encs) általános iskolai tanár, alapszervezeti titkár.

BRONZ FOKOZAT: Bázso Bertalané (Kazincbarcika) általános iskolai tanár, körzeti titkár; **Béres Árpád** (Kazincbarcika) szakképző int. oktatóvez. h. alapszervezeti titkár; **Csiziné Magygyar Katalin** (Putnok) általános iskolai tanár, alapszervezeti titkár; **Csomsztek Sándorné** (Sátorlajújhely) tanító, alapszervezeti titkár; **Forrai Miklósné** (Abaújszántó) óvodapedagógus, alapszervezeti titkár; **Hernádi Attiláné** (Edelény)

általános iskolai ig. h., gazd. felelős; **Kalavecz Andrásné** (Encs) általános iskolai gazd. vezető; **Ladányi Ivánné** (Edelény) általános iskolai tanár, vez. tag; **Márkus Józsefné** (Sajószentpéter) óvodavezető, körzeti titkár; **Móricz Andrásné** (Nagyrozsnyó) tanító, alapszervezeti titkár; **Németh Józsefné** (Felsővadász) általános iskolai tanár, alapszervezeti titkár; **Rácz Józsefné** (Putnok) óvodapedagógus; **Regécz Zoltánné** (Miskolc) ped. intézeti könyvtáros, alapszervezeti titkár; **Sztaniszlóvszki Antal** (Ricsé) általános iskolai tanár; **Vass Lajosné** (Sajószentpéter) tanító; **Vécsi Istvánné** (Ricsé) általános iskolai tanár, alapszervezeti titkár.

Az ország más helyein...

ARANY FOKOZAT: Lovász Ferenc (Szeged) középiskolai tanár, különféle tisztségek viselője.
EZÜST FOKOZAT: Bánki Erzsébet (Nagykani-

za) általános iskolai tanár, alapszervezeti titkár.
BRONZ FOKOZAT: Dr. Bartókné Tóth Edit (Nagykanizsa) általános iskolai tanár, alapszerve-

zeti titkár; **Jakab Tamásné** (Nagykanizsa) óvónő, volt alapszervezeti titkár; **Szilágyi Tiborné** (Berettyóújfalú) általános iskolai tanár, alapsz. titkár.

A GÁRDONYI GÉZA ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMA kéri...

Ismételten felhívjuk a nyugdíjastagozat-vezetők és tisztségviselőink figyelmét az alapítványi támogatás megpályázási lehetőségére.

A pályázatok benyújtási határideje 2000. október 15-e.

Pályázatot azok a közoktatás területén dolgozott nyugdíjas kollégák nyújthatnak be, akiknek alacsony a nyugdíjuk, és szociálisan, egészségileg is rászorultnak minősülnek.

A pályázók közül a legrászorultabbak számíthatnak anyagi támogatásra. Hogy ez mekkora lesz, az attól függ, hogy 2000. szeptember 30-ig milyen összeget ér el a befizetések kamata, és a személyi jövedelemadó 1%-ából hogyan részesülünk.

Előre is köszönjük tisztségviselőink segítő közreműködését!

Gárdonyi Géza Alapítvány Kuratóriuma

ÁMK-K AZ EZREDFORDULÓN

Általános művelődési központok a 70-es évektől működnek. Igaz, most nem feltétlenül ott, ahol régebben, és előfordulhat, hogy nem azon a településen látják majd bennük a művelődési alapellátás biztosításának jobb lehetőségét, mint jelenleg. Ezzel az állandó mozgással együtt számuk a magyar gimnáziumok nagyságrendjével azonos, s már ennél fogva sem elhanyagolható az értékközvetítésben elfoglalt helyük.

Még nem tudjuk, előrelépést jelent-e a közoktatási intézménnyé nyilvánításuk oly módon, ahogy ez megtörtént: figyelmen kívül hagyva azt az igen egyszerű tényt, hogy egy több funkciót egységes szervezetben ellátó intézmény működésében lehetnek – s vannak is – a többitől eltérő szabályzást igénylő folyamatok is. Az egymás mellett létező, együttműködésre nem is gondoló szakági irányítás nem tudja mérsekelni az intézményekről megjelenésük óta tartó ellentmondásos vélekedést és megítélést, s ami még rosszabb, gyakran akadályozza a célnak való minél jobb megfelelést. A minőségfejlesztés pedig a mai helyzetben nemcsak a legfontosabb teendő, de az általános művelődési központok létrehozásának egyetlen szakmailag is elfogadható indoka.

Hogy a törvények, rendeletek által nem sokkal ment előbbre az intézmények sorsa, mutatja az évtizedek óta hasonló problémák jelenléte, a jogszabályokkal való örökös „birkózás”, az állandó törekvés azok „áemkásítására”. Emellett természetesen – követve a társadalmi, politikai, gazdasági változásokat – az azok követelményeit – új elemek is megjelentek, melyek létével számot kell vetni most, az ezredfordulón működő intézményeknek.

Ezek között az egyik legfontosabb az a kihívást jelentő feladat, melyet a minőségfejlesztés egyik eszközének, a minőségbiztosítási rendszernek a kiépítése jelent. Mint minden eddigi dokumentum, program, szabályzat, szerződés – s lehetne még sorolni az elnevezéseket – elkészítésekor, most is összetett probléma előtt állnak ezek az intézmények: többfunkciójuk lévén a kidolgozott modellek egyike sem használható változatlan formában, s alkalmazásuk majd úgyis az általánostól csak eltérően lehetséges.

Meg kell fontolniuk, hogy az egységes rendszerben mekkora teret adnak az egyes intézményegységekre jellemző sajátosságoknak, sőt azt is, akarnak-e, tudnak-e egyáltalán egységes minőségbiztosítási rendszert létrehozni, vagy inkább önálló rendszereket, esetleg alrendszereket dolgoznak ki és működtetnek.

Mi segíthet ennek eldöntésében? Mindenek előtt a minőség fogalmának többoldalú értelmezése és magának az intézményi alapvetésnek újragondolása. A minőséget legáltalánosabban a színvonallal, az eredményességgel azonosítják, de nem szabad megfeledkeznünk a „célnek való megfelelés” jelentéséről sem. Az általános művelődési központoknak különösen fontos a filozófiai megközelítés, miszerint a minőség az egész jellemzője, lényegi meghatározottsága, magával a tárgy – jelen esetben intézmény – létevel kapcsolódik össze, teszi azt egyedivé, különbözteti meg másától. Gondoljunk csak az ÁMK alapvetésére! Ez az intézmény minőségében tér el a közoktatás és a közművelődés más intézményeitől: lehetősége van a személyiség és az életút egészére és közösségi voltára tekintettel lévő művelődésszerkezet kialakítására. Ennek feltétele az ÁMK sajátossága: pedagógiai és közművelődési funkciói egymást feltételezve, funkciórendszerként működve válhatnak eredményessé.

A közoktatási törvény 33. § 6. pontja csak látszólag áll ellentétben ezzel, amikor kijelenti: az intézményegységek szervezeti és szakmai tekintetben önállóak. Erre a megfogalmazásra csak azért volt szükség, hogy meglegyen minden feladatnak a személyi, tárgyi és anyagi feltétele, hogy ne lehessen összemosni a különböző feladatokat, nem pedig azért, hogy áttörhetetlen falat húzzon és elkülönítsen. Ellenkező esetben gyakorlatilag értelmét vesztené az ÁMK egységes pedagógiai és művelődési programja, az egy szervezeti és működési szabályzat és az egy kollektív szerződés elkészítésének követelménye.

Mindezek tehát nem teszik lehetetlenné az egységes minőségfejlesztési modell kialakítását az ámk-kban, még akkor sem, ha ténylegesen vannak azt nehezítő körülmények. Ezek egyike a kulturális tárca lépéshátránya az oktatással szemben: a NKÖM Közművelődési Főosztálya jelenleg a minőségellenőrzést és a minőségértékelést végzi, egyelőre még nincs kidolgozott minőségbiztosítási modellje. Az oktatási minisztérium pedig elkészített és a jövő évi kötelező bevezetése előtt megpályáztatott egy háromszintű minőségfejlesztési programot. A „Comenius 2000” alkalmas lehet, a TQM minőségbiztosítási rendszer egyes elemeivel kiegészítve, az általános művelődési központok sajátos minőségbiztosítási rendszerének kialakításához.

Azok az intézmények, ahol valóban egységes pedagógiai és művelődési programok születtek az elmúlt évben, ott már a partnerközpontú működés megvalósításán dolgoznak, akár tudatában vannak ennek, akár nem. Az e szerinti működés az említett program első szintjének 6. pontját jelenti. Mivel támasztható alá ez a megállapítás? Amikor ezek az intézmények hozzákezdtek a programjuk megalkotásához, ugyanazokat a kérdéseket kellett fel-

tenniük, mint a „Comenius 2000” első szintjének elkészítésekor kell majd: Kik vagyunk? Mit akarunk? Mennyiben vagyunk mások, mint a többiek? Miért van ránk szüksége környezetünknek? Fel kellett keresniük azokat a csoportokat, amelyek érdekelték az intézmény működésében, a külső és a belső fogyasztókat egyaránt. Megtudván az érdekeiket és az igényeiket, elemzésük után rangsorolták azokat, és meghatározták a lehetőségekkel összhangban álló prioritásokat. Ez az első négy lépcsőfoka a partnerközpontú működésnek is. De az ötödiket is teljesítették, amikor tervet készítettek ennek bevezetésére. Szeptembertől pedig a megvalósítás szakaszában vannak, s ez már akkor is a hatodik fok, ha a kerettantervek elkészítése módosít majd bizonyos arányokon. A jól működő ámk-k a fent leírt utat nemcsak az iskolában, hanem minden intézményegységükben bejárták. Az új feladatnál nem kell más tenni, mint a rendelkezésre álló dokumentumokat, azok egyes elemeit összevetni a minőségbiztosítási rendszer kialakítását segítő programokkal, s elemzésük után a szükséges módosításokat megtenni, új elemekkel kiegészíteni.

Segítheti még az egységes rendszer létrehozását az alábbi – területmi okok miatt felsorolás szintű – néhány szempont figyelembevétele.

Keresni kell olyan pontokat, melyek az intézmény egészére kell hogy jellemzőek legyenek. Ilyen a környezetfüggőség és annak ismertetőjei: a helyi jelleg, a személyesség és a megrendelhetőség érvényre jutásának foka. Nem más ez, mint annak fokmérője, hogy mennyire hajlandó és képes fel fogni az intézmény a helyi társadalom azon igényeit és szükségleteit, melyekre művelődési válaszok adhatók, milyen programot képes ehhez készíteni, és hogyan tudja hozzásegíteni a fogyasztókat a megvalósításához. A fogyasztóközpontú szemlélet már nemcsak a közművelődés sajátja, ez jellemző a közoktatásra is. Nagyon fontos feltétel ennek megvalósításához a minőség belső arányainak helyes kialakítása mint a TQM-rendszer egyik eleme. A belső arányokat tekintve az első helyen a fogyasztó által irányított minőség legyen, ezt kövesse a fogyasztó és a szolgáltató közötti megegyezésen alapuló minőség, majd a szakértők által megállapított – jó néhány éve még mindezen – ún. biztosított minőség.

A fogyasztóközpontú intézménynek fontos, hogy elérhető legyen (nyitva legyen), rendelkezzen anyagi és emberi erőforrásokkal, legyen programja, speciális tartenvariációja (árúja), s legyenek képzett és gyakorlott szolgáltatói/dolgozói. Ez utóbbi feltétel magának a minőségbiztosítási rendszer kialakításának is nélkülözhetetlen alapeleme. A művelődési testület közös elhatározása és hozzájárulása nélkül ugyanis bármilyen külső segítség – legyen az szakértő vagy egy modell – eredménytelenségre van ítélve.

Közös gondolkodásunkat, véleménycserénket elindító mondanám harmadik, egyben befejező részében arról a szakfelügyeleti vizsgálatról tájékoztatom a jelenlévőket, melyet a NKÖM Közművelődési Főosztálya ez év március-április hónapjában végzett, s melynek célcsoportjai a települések közművelődési feladatellátását általános művelődési központokkal vagy azokkal is biztosító önkormányzatok voltak. A minden megyére kiterjedő vizsgálat mostani első szakasza hatvannegy települést érintett, s ellenőrizte az önkormányzatok feladatellátását, a jogszabályi rendelkezések végrehajtását, a szakmai követelmények betartását, a központi támogatások felhasználását, a helyi közművelődési rendeletben rögzítettek megvalósítását, a közművelődési feladatellátás hatékonyságát, az ehhez szükséges személyi, létesítményi, tárgyi, pénzügyi és képesítési feltételek meglétét. Az eredményeket és fogatékosságokat elemezve javaslatok készültek a feladatellátás színvonalának javítása érdekében. Az 5/1999. (III. 26.) NKÖM rendelet körvonalazza a fenti tartalmat, a főosztály pedig elkészítette az ellenőrzés igen részletes szempontsorát, melyet az interneten a Magyar Művelődési Intézet honlapján a nyilvánosság elé tárt és szakmai vitára bocsátott. Az elmúlt év nyarán elkészült szempontsor januárban kiegészült az általános művelődési központok közművelődési feladatellátásának sajátos körülményeit, feltételeit, módját és forrásait is feltáró szempontokkal. Az ennek szükségességét indokló és a részletes bemutatását tartalmazó tanulmány szintén elérhető a világhálón.

A minisztérium, illetve a főosztály szándékát az ámk-s szakma üdvözlötte több okból is. Egyrészt megerősített kaptak arról, hogy közoktatási besorolásuk miatt a NKÖM nem hagyta magára ezt a területet, másrészt pedig a legtöbbször „eliskolásított” jelzővel illetett intézmények vágnak megmutatni közművelődési tevékenységük eredményeit, vagy éppen kudarcuk okainak feltárásához és megszüntetéséhez szeretnék társra lépni. A szakfelügyeleti vizsgálat értékét az adja, mennyire hasznosítható helyzetfeltárása az adott tevékenység érdekében. Az is célja a vizsgálatnak, hogy a tárca elegendő információhoz jusson közművelődésünk e szelvényének jelenlegi állapotáról, s majd ezek birtokában tudja tervezni a jövőben szükséges gondoskodást. A tapasztalatokat az októberi bajai konferencián már meg lehet osztani a résztvevőkkel.

Szabó Irma tanár, kulturális szakértő,
az ÁMKOE választmányi tagja

FONTOSABB JOGSZABÁLYMÓDOSÍTÁSOK

1. 217/1998. (XII. 30.) korm. rendelet, Az államháztartás működési rendjéről 2000. 01. 01. napi hatállyal módosult. Szigorították az önálló gazdálkodó költségvetési szerv vezetőjének képesítési követelményeit. Eszerint:

„Az önállóan gazdálkodó költségvetési szerv gazdasági vezetőjének szakirányú felsőfokú iskolai végzettséggel vagy felsőfokú iskolai végzettséggel, és emellett mérlegképes könyvelői vagy ezzel egyenértékű szakképesítéssel kell rendelkeznie.” [18. § (4) bek.]

Az előírt végzettség alól a fenntartó a 217/1998. (XII. 30.) korm. rendelet 94. §-a értelmében indokolt esetben felmentést adhat. A felmentés szabályozását a fenntartóknak el kell készíteniük. Gazdasági vezetőként ilyen indok lehet:

- a munkakört nyugdíjasként tölti be,
- a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár eléréséhez legfeljebb 10 éve hiányzik,
- a területen eltöltött vezetői és szakmai gyakorlata legalább 10 év,
- tartósan távol lévő gazdasági vezető helyett a feladatokat megbízással látja el,
- folyamatban lévő, az előírásoknak megfelelő oktatáson vesz részt.

2. A felsőoktatási törvény módosításáról szóló 2000. évi XCVII. törvény 22. §-ával kiegészítették, illetve módosították a közoktatási törvényt. A módosításokkal létrejött felhatalmazás alapján született meg az oktatási miniszter 24/2000. (VIII. 29.) OM számú rendelete. (Megjelent a Magyar Közlöny 2000. évi 89. számában.) Ezek alkalmazásával összefüggő kérdésekre lapunk 11. oldalán találunk választ olvasóink.

3. Szinte kihirdetésekor azonnal nagy vitákat, értelmezési problémát jelentett a 138/1992. (X. 8.) korm. rendelet alábbi, a 16. § (7) bekezdését érintő kiegészítése:

„Ha a kollégiumban foglalkoztatott pedagógus nem tart a közoktatásról szóló törvény 53. §-ának (7) bekezdésében meghatározott

foglalkozást – kollektív szerződés eltérő rendelkezésének hiányában – a heti pihenőnapon és munkaszüneti napon hat órától huszonkét óráig ügyeletet, huszonkét órától hat óráig készenlétet teljesít. Az ügyeleti díj – ha a kollektív szerződés eltérően nem rendelkezik – az óradíj ötven százaléka, a készenlét díj pedig az óradíj harminc százaléka.”

A következő kérdések várnak eldöntésre:

- Munkavégzés-e az ügyelet, illetve készenlét?
- Beszámítható-e a kötelező órába?
- Túlmunkának minősül-e, amennyiben elrendelésére a kötelező óraszámot meghaladóan kerül sor?
- Ez a szabály csak a pihenőnapon végzett ügyeleti, illetőleg készenlét feladatellátás alapdíjazása-e?
- Megilleti-e a pedagógust az Mt. 148. § (1) és (2) bekezdésében a heti pihenőnapon, illetve a munkaszüneti napon végzett munkáért járó bérpótlék?
- Amennyiben ezen munkavégzés egyben túlmunkának is minősül, jogosult-e a pedagógus túlmunkadíjra?

A fenti kérdésekre adott válaszoknak óriási jelentősége van. Kollégiumi nevelők telefonjai jelzik, hogy az eddigi díjazás helyett a heti pihenőnapon végzett munkájukért alacsonyabb díjazásban részesülnek. Az egyeztetést az OM szakembereivel és munkaügyi bírókkal is megkezdtük, annak eredményéről a Pedagógusok Lapjában folyamatosan tájékoztatunk

Kérjük tisztségviselőinket, érintett pedagógustársainkat, jelezzék, ha ilyen vitájuk van, esetleges munkaügyi per vállalásával segítsenek a bírói értelmezésben.

Nem utolsó sorban felhívjuk a figyelmet arra, hogy a kollektív szerződésekben intézményi szinten a kérdés szabályozható, törekedjenek tehát e szabályozás elkészítésére.

Dr. Selmeciné dr. Csordás Mária
jogtanácsos

AZ INTÉZMÉNYÖSSZEIVONÁSOK MUNKAJOGI KÖVETKEZMÉNYEI

Tapasztalataink szerint a legutóbbi időszakban, sok esetben a nevelési év kezdetét közvetlenül megelőzően az önkormányzatok nagyszámú intézményösszevonást hajtottak végre. A fenntartói döntések előkészítéséről elmondható, hogy azok többsége nem felelt meg a jogszabályi előírásoknak, és törvényességi szempontból a döntés is aggályos.

A szorgalmi év azonban elkezdődött, további szervezeti intézkedésekre a közoktatási törvény tilalma folytán nincs lehetőség. Az összevonások munkajogi következményei azonban most jelentkeznek, és a panaszos telefonok, levelek számtalan félreértésről számolna be. Reméljük, még nem késő néhány munkajogi szabályra felhívni a figyelmet.

1. A Munka törvénykönyvének a közalkalmazotti munkáltatónál is alkalmazandó 85/A. §-a (1) bekezdése értelmében a munkáltató személyében bekövetkezett jogutódlás esetén a munkaviszonyból származó jogok és köteleességek a jogutódlás időpontjában a jogelőd munkáltatóról a jogutód munkáltatóra szállnak át. Ugyanezen § (2) bekezdése értelmében a jogelőd munkáltató a munkavállalóval szemben, a jogutódlás időpontját megelőzően keletkezett kötelezettségeiért – az igénynek a jogutódlás időpontját követő 1 éven belüli érvényesítése esetén – a jogutód munkáltatóval egyetemlegesen felelős.

Ezen szabályokból egyértelműen következik, hogy szó sem lehet a jogutódnál tovább foglalkoztatott munkavállalók számára a jogutódlás időpontjával új közalkalmazotti jogviszonyt létesíteni, az eredeti kinevezésekkel létrejött közalkalmazotti jogviszony minden tekintetben folyamatos, és átsorolással vagy kinevezésmódosítással kell azt a változást végrehajtani, ami a munkáltató elnevezésében és a munkáltatói jogkör gyakorlójának személyében az intézményösszevonással, jogutódlással bekövetkezett.

Ehhez képest törvény- és munkavállalói jogokat sértő, ha új kinevezéseket készítenek, illetőleg ha a foglalkoztatás kinevezésben megjelölt körülményeitől eltérő módon foglalkoztatnak. Legáltalánosanabb érdeksérelem, ha a munkavégzés helyét egyoldalúan megváltoztatva, változó munkahelyen végeztetnek munkát a közalkalmazottal. De ugyanilyen törvénysértő az is, ha a munkakört változtatják meg.

2. A Munka törvénykönyve 40. § (2) bekezdése értelmében a munkáltató, illetve a szakszervezet jogutóddal történő megszűnése a kollektív szerződés hatályát nem érinti. A szabályt közalkalmazotti munkáltatónál is kötelező alkalmazni, következképpen pl. 3 intézmény összevonásával előfordulhat az is, hogy mind a három kollektív szerződés – esetleg különböző kondíciókkal – tovább él a most már egy intézményként működő közoktatási intézményben.

Ez a szabály még akkor is igaz – egy legfelsőbb bírósági döntés szerint –, ha a jogutódnál szakszervezet nem működik. A Legfelsőbb Bíróság rámutat arra is, hogy ez a körülmény nem értelmezhető akként, mintha a kollektív szerződést a jogutód elődnél megkötő szakszervezet vagy szakszervezetek a jogutód nélkül megszűntek volna. A jogutódlás ténye következtében a jogutódnak mindaddig alkalmaznia kell a jogutód kollektív szerződését, amíg azt fel nem mondja, illetőleg más tartalmú szerződést nem köt (Legf. Bír. Mfv. II. 10602/1998.).

Ugyanakkor nyilvánvalóan feszültségeket okoz, ha egy intézményben az azonos munkát ellátók különböző juttatásban részesülnek, éppen ezért javasoljuk, hogy a kollektív szerződések felmondása helyett a munkáltató vagy akár a szakszervezet kezdeményezze a kollektív szerződések egységesítését.

3. A Munka törvénykönyve 55. § (1) bekezdés f) pontja értelmében a közalkalmazotti tanács megszűnik, ha több munkáltató

összevonása következtében a munkáltatónál több közalkalmazotti tanács működne. Az Mt. 56. § (1) bekezdése értelmében, ha a közalkalmazotti tanács megszűnik, a megszűnéstől számított 3 hónapon belül közalkalmazotti tanácsot vagy közalkalmazotti megbízottat kell választani. Ugyanezeket a szabályokat kell alkalmazni abban az esetben is, ha a munkáltató jogutóddal szűnik meg. Ezen szabály alkalmazásával szó sem lehet tehát arról, hogy az összevonást követően közalkalmazotti tanácsi tisztségviselők munkaidő-kedvezményre jogosultak lennének, nem gyakorolhatják a Kjt. 16. §-ában meghatározott munkavállalói részvételi jogokat sem. Fontos azonban tudni, hogy az új választás csak az intézményen belüli szakszervezeti reprezentativitást befolyásolhatja, a fenntartói ágazati és jogos érdekegyeztetéshez való jogosultsághoz a kötelező közalkalmazot-

ti tanács választásokon elért eredmények azonban nem módosulnak.

4. Módosítani kell a szervezeti és működési szabályzatot és a pedagógiai nevelési programokat is.

5. Végül, de nem utolsó sorban szakszervezeti választásokat is kell tartani az összevont intézményben. A választás szükségességéről, módjáról, lebonyolításáról a helyi alapszervezetek döntenek.

Kérjük szakszervezeti tisztségviselőinket, jelezzék, ha az összevonást követően munkajogi kérdések megoldásához segítségre lenne szükségük. A szakszervezeti tagjaink munkaügyi vitájában pedig szükség esetén a jogi képviseletet is ellátjuk.

Dr. Selmeciné dr. Csordás Mária
jogtanácsos

A LEGFELSŐBB BÍRÓSÁG MUNKAÜGYI KOLLÉGIUMÁNAK néhány határozata a közalkalmazotti jogviszonnyal, a szakszervezeti joggyakorlással és a munkáltatói jogkör alkalmazásával kapcsolatban

A Munka törvénykönyvének a közalkalmazotti jogviszonyban is alkalmazandó rendelkezései szerint a felmentés esetleges jogszabálysértő voltát csak a közalkalmazotti kérelme alapján lehet megállapítani, a munkáltató a saját hibás intézkedésének hatálytalanságát kizárólag akarathiba címén, nem pedig jogellenesség miatt kérheti (Mt. 7. §). *Legf. Bír. Mfv. II. 10693/1996.*

A közalkalmazott részére az illetményéről részletes elszámolást kell adni. Az elszámolásnak olyannak kell lennie, hogy a közalkalmazott a kiszámítás helyességét, valamint az illetményből való levonások jogcímét és összegét ellenőrizni tudja [1992. évi XXXIII. tv. (Kjt.) 2. § (3) bek., Mt. 160. §]. *Legf. Bír. Mfv. II. 10587/1998.*

A közalkalmazottnak a jogviszonyán kívüli magatartása, amennyiben az közvetlenül és valóságosan hat a jogviszonyára, és az alkalmazója érdekszféráját hátrányosan befolyásolja, az alkalmatlanságra alapított felmentés jogszerű indoka lehet. A törvényen alapuló jogkorlát ugyanis a felektől a jogviszony fennállása alatt jóhiszemű és tisztességes eljárást kíván meg, és ha a közalkalmazott magatartása ezeknek a kívánalmaknak hosszabb időn keresztül nem felel meg, és emiatt lehetetlen a vele való együttműködés, a jogviszony alkalmatlanság címén megszüntethető, mert az alkalmasság kérdése nem szűkíthető a szűken vett munkavégzésre [1992. évi XXXIII. tv. (Kjt.) 2. § (3) bek., Mt. 3. § (1) bek., 103. § (1) bek. c) pont, 56/1994. (XI. 10.) AB hat.]. *Legf. Bír. Mfv. II. 10098/1999.*

A Munka törvénykönyvének a közalkalmazotti jogviszonyban is alkalmazandó rendelkezése szerint nem köthető tanulmányi szerződés, ha a tanulmányok elvégzésére a munkáltató kötelezte a munkavállalót [Mt. 111. § b) pont, 1992. évi XXXIII. tv. 2. § (3) bek.].

A felperest határozott időre családsegítő munkakörbe nevezte ki az alperes. A határozott idő eltelté előtt, 1993. július 12. napján az alperes ugyanebbe a munkakörbe nevezte ki a felperest, de határozatlan időre. Az alperes a kinevezésben kötelezte a felperest, hogy 1999. augusztus 31. napjáig szociális munkás vagy humánszervező diplomát szerezzen, mert annak elmulasztása a felsorolt jogszabályokban előírt jogkövetkezményeket vonja maga után.

A felek 1993. augusztus 26. napján tanulmányi szerződést kötöttek. Az alperes vállalta, hogy megtéríti a felperesnek a szerződésben meghatározott körben és mértékben a Janus Pannonius Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának humánszervezési szakán folytatott tanulmányaival kapcsolatos költségeit.

Az alperes a határozatlan időre szóló közalkalmazotti kinevezésben egyértelműen a szociális munkás vagy a humánszervező végzettség határidőn belüli megszerzésére kötelezte a felperest. Ezt támasztja alá a felperes meg nem cáfolt előadása, miszerint a kinevezéskor az alperes igazgatója annak ellenére ragaszkodott a szakirányú végzettség megszerzéséhez, hogy felsőfokú végzettséggel rendelkezett. A határozatlan időre szóló kinevezés biztosította

volna, hogy a végzettség megszerzését követően ne szüntesse meg jogviszonyát az alperes.

A Kjt. 2. §-ának (3) bekezdése szerint az Mt.-nek a közalkalmazotti jogviszonyban is alkalmazandó 111. §-ának b) pontja szerint nem köthető tanulmányi szerződés, ha a tanulmányok elvégzésére a munkáltató kötelezte a munkavállalót. Ebből következően az alperes a humánszervező végzettség megszerzésére tanulmányi szerződést nem köthetett, mert a végzettség megszerzésére ő kötelezte a felperest. *Legf. Bír. Mfv. II. 1009/1999.*

A szakszervezeti jogok egy része attól függ, hogy az adott szakszervezet valamilyen munkáltatónál működtet-e szervezetet, valamint az üzemitanács-választásokon a jelöltjei olyan támogatottságot értek-e el, aminek következtében a szakszervezet reprezentatívnak minősül. Más jogok tekintetében ilyen feltétel nincs, ezért a választott szakszervezeti tisztségviselő munkajogi védelme sem függ attól, hogy a szakszervezet a munkáltatónál működik-e (Mt. 28. §).

A hatóságok – szorosan vett kivételtől eltekintve – a szakszervezetek működését nem vizsgálhatják. Ettől eltérően azonban a munkaügyi perben vizsgálni lehet, hogy a szabályszerűen létrejött szakszervezet ténylegesen létezik-e, és ennek következtében a megválasztott tisztségviselők megilleti-e a jogszabály által előírt védelem (Mt. 18. §, 28. §). *Legf. Bír. Mfv. II. 10068/1999.*

Ha a kollektív szerződésnek a munkáltatónál működő valamely szakszervezet is az alapja, a kollektív szerződés az egyetértése nélkül nem módosítható, illetőleg mondható fel érvényesen. Ha azonban a kollektív szerződést csak a reprezentatív szakszervezetek kötötték meg, az az egyéb szakszervezetek egyetértése nélkül is módosítható [Mt. 33. § (4) és (8) bek., 37. § (4) bek.]. *Legf. Bír. Mfv. II. 10239/1999.*

A helyi önkormányzat által létesített és működtetett költségvetési intézmények vezetői és dolgozói tekintetében munkáltató az az intézmény, amelynek keretei között a feladataikat végzik [1990. évi LXV. tv. 8. § (1) bek., 1991. évi XX. tv. 129. § (1) bek., 6/1992. (III. 21.) NM rend.].

Az önkormányzatnak, illetve a képviselő-testületnek át nem ruházható kinevezési joga a költségvetési intézmények vezetői tekintetében van. Az intézmények beosztott dolgozói felett a munkáltatói jogkört a kinevezett intézményvezetők gyakorolják [1990. évi LXV. tv. 10. § b) pont]. *Legf. Bír. Mfv. II. 10435/1995.*

Ha a munkáltató huzamos időn át nem tesz eleget a foglalkoztatási kötelezettségének, és a munkavállaló emiatt él a rendkívüli felmondás jogával, e felmondást megalapozottnak kell tekinteni, és megilletik a munkáltató rendes felmondása esetén járó anyagi juttatások [Mt. 96. § (1) és (6) bek.]. *Legf. Bír. Mfv. II. 10312/1995.*

A munkavállaló által indokolás nélkül közölt rendkívüli felmondás érvénytelen. Ha a munkáltató ennek ellenére a munkaviszony azonnali hatályú megszüntetése iránt intézkedett, a felek

munkaviszonyát – az akaratelhatározásuk tartalma szerint – közös megegyezéssel kell megszüntetni tekinteni [Mt. 96. § (1) bek., 87. § (1) bek. a) pont]. *Legf. Bír. Mfv. I. 10381/1993.*

Helyettesítési díj illeti meg a munkavállalót, ha a munkakörének ellátása mellett távol lévő dolgozót átmenetileg helyettesít, és ez idő alatt az eredeti munkaköre ellátásán felül jelentős több-

letmunkát végez [17/1979. (XII. 1.) MüM r. 51. § (2) bek.*]. *Legf. Bír. Mfv. II. 10014/1994.*

* A 17/1979. (XII. 1.) MüM rendeletet a 103/1992. (VI. 26.) korm. rendelet II. fejezetének 7. pontja hatályon kívül helyezte, az 51. § (2) bekezdésében foglalt szabályt azonban az 1992. évi XXII. törvény (Mt.) 105. §-ának (3) bekezdése átvette.
Dr. S.-né dr. Cs. M.

A SZAKIRODALMI HOZZÁJÁRULÁSRÓL

A szakirodalom vásárlásához nyújtott hozzájárulással kapcsolatban kérdezi egy önkormányzati intézményben dolgozó pedagógus, hogy közalkalmazotti jogviszonyának augusztusi megszűnésekor vissza kell-e fizetnie a már felvett szakirodalmi hozzájárulás időarányos részét?

A rövid válasz az, hogy a vonatkozó jogszabályok alapján nem kell visszafizetnie, azonban a felhasználásáról el kell számolnia, és be kell mutatnia a felhasználást igazoló számlát vagy számlákat.

A kérdés kapcsán, minthogy számosan tájékozatlanok a hozzájárulást illetően, hadd szóljunk róla részletesebben.

A törvényi alap

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (Kt.) 19. §-ának (3) bekezdése kimondja, hogy akit munkaviszonyban vagy közalkalmazotti jogviszonyban pedagógus-munkakörben foglalkoztatnak, az évente, a megelőző év utolsó munkanapján érvényes minimálbér 50%-ának megfelelő összegű juttatást vehet igénybe szakirodalom, azaz könyv, tankönyv, jegyzet, folyóirat, elektronikus ismerethordozók stb. vásárlásához.

A pedagógus-munkaköröket a Kt. 1. számú melléklete és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (Kjt.) végrehajtásáról szóló 138/1992. (X. 8.) korm. rendelet (Vhr.) 1. számú melléklete sorolja fel. Pedagógus dolgozhat óvodában, iskolában, kollégiumban vagy pedagógiai szakszolgálatnál egyaránt. Az 1999. december 31-én hatályos, 22.500,- Ft összegű minimálbérösszeget a 228/1998. (XII. 30.) korm. rendelet állapította meg. A 2000. májusában esedékes szakirodalmi juttatás összege ezért 11.250,- Ft volt.

A jogosultság kérdései

A 20/1997. (II. 13.) korm. rendelet 4-7. §-a alapján a pedagógus-munkakörben foglalkoztatottak akkor jogosultak a hozzájárulás teljes összegére, ha a kifizetést megelőző évben 12 hónap pedagógus-munkakörben töltött jogviszonnyal rendelkeznek, és ebben az évben mindvégig munkát is végeztek, s a jogviszonyuk a kifizetés időpontjában fennáll, vagy ha nem áll fenn, a kifizetés évében illetékesnek. E vonatkozásban a keresőképtelenséget okozó betegség és az évi rendes szabadságon töltött idő is munkavégzésnek számít.

Ha a pedagógus a kifizetést megelőző évben 12 hónapnál kevesebb, de legalább 6 havi munkavégzést, betegség miatt keresőképtelenséget, évi rendes szabadságot ért el, akkor a hozzájárulás időarányos összegére jogosult.

A rész munkaidőben munkaviszony vagy közalkalmazotti jogviszony keretében foglalkoztatottaknak azonban a juttatás teljes összege jár. Egy pedagógus egy évben csak egyszeri juttatásra jogosult, akkor is, ha több munkáltatónál teljesítette a követelményeket.

Kedvezményes rendelkezés vonatkozik azonban a pályakezdő pedagógusokra, mert őket már 4 havi munkavégzéssel együtt járó jogviszony esetén is megilleti a 6 hónapra járó, azaz 1999. szeptemberi pályakezdés esetén 5.625,- Ft összegű hozzájárulás. Egy pedagógus csak egyszer, az egyetemi, főiskolai tanulmányok befejezését követő 1 éven belüli munkavállalás esetén minősül pályakezdőnek.

E rendelkezések az óraadó pedagógusokra, tehát a közoktatási intézményben polgári jogi szerződéses jogviszonyban foglalkoztatottakra nem vonatkoznak.

Itt jegyezzük meg, hogy a gyermekgondozás céljából fizetés

nélküli szabadságon töltött idő e juttatásra sajnos nem jogosít, annak ellenére, hogy a gyermeket gondozó pedagógus is szeretne a szakmájával lépést tartani.

Az esedékesség

A hozzájárulást a munkavégzést követő évben, az április havi munkabérrel, azaz legkésőbb május 10-ig kell kifizetnie annak a munkáltatónak, akinél a munkavállaló az előző év december 31. napján alkalmazásban állt. Ha a pedagógus a májusi kifizetéskor már nem a december 31-i munkáltatójánál áll alkalmazásban, akkor a hozzájárulást az előző év december 31-i foglalkoztatójánál kell jelentkeznie. Ha a pedagógus a munkavégzés szempontjából vizsgált évben több munkáltatónál állt alkalmazásban, akkor a hozzájárulást az a munkáltató köteles kifizetni, akinél a munkavállaló nagyobb összegű hozzájárulásra szerzett jogot, ha pedig ez sem állapítható meg, akkor az a munkáltató, aki a pedagógust a teljes munkaidő nagyobb részében foglalkoztatta. Ha a kifizetésre azért nem volt lehetőség, mert a kifizetés napján a pedagógus nem állt munkaviszonyban, azonban később illetékes lett, akkor az előző év december 31-i munkáltatónak a kinevezés vagy munkaszerződés bemutatása után ki kell fizetnie.

A pénzügyi háttér

Még megválaszolatlan pénzügyi kérdés, hogyan biztosítható az állami költségvetésből fedezet azok számára, akik az előző évben legalább 6 hónap vagy ennél hosszabb jogviszonnyal rendelkeznek, és a kifizetéskor is pedagógusként alkalmazásban állnak, azonban december 31-én nem álltak alkalmazásban. A kérdés elsősorban a fenntartókat érinti, mert munkajogi szempontból a hozzájárulás jár a pedagógusnak, még akkor is, ha a fenntartó a normatív támogatást nem igényelte. A hozzájárulás fedezetét az intézmény fenntartója a Magyar Köztársaság 2000. évi költségvetéséről szóló 1999. évi CXCV. törvény 8. számú mellékletének normatív, kötött felhasználású támogatások alcímű részének I/1. pontja alapján, az erre vonatkozó szabályok és eljárási rend betartásával, a munkavégzés évének december 31. napján munkaviszonyban vagy közalkalmazotti jogviszonyban állók után igényelheti.

Az elszámolás

A hozzájárulás összegével a pedagógus minden év december 31-ig, a szakirodalom felsorolását is tartalmazó, a pedagógus nevére szóló áfás számlával köteles elszámolni a munkáltatónak, aki a szakirodalom tantárgyhoz kötődését nem vizsgálhatja. A szakirodalom körébe tartozhat például a pedagógiai célokra vásárolt üres magnó- vagy videokazetta és CD-lemez is. Az el nem költött vagy szabályszerűen nem igazolt összeget a pedagógus köteles visszafizetni. A visszafizetett összegekből a közoktatási intézmény szakirodalmat vásárolhat. Ugyanez a helyzet, ha a december 31-én jogviszonyban álló pedagógus a következő évben nem létesít munka- vagy közalkalmazotti jogviszonyt. Ha azonban a pedagógus jogviszonya a kifizetés évében, a kifizetés után szűnik meg, akkor az utolsó munkában töltött napon köteles elszámolni munkáltatójának a hozzájárulás felhasználásáról. A felhasználásról szóló számlákat a munkáltatónak kell összegyűjtenie, feldolgoznia és irattározni.

Dr. Németh Zoltán ügyvéd,
a PSZ Heves megyei jogsegélyszolgálat vezetője

Első Országos Pedagógus Teniszbajnokság

Az előző tanév végén, 2000. június 24-25-én Balatonalmádiban került sor a pedagógusok első, országosan szervezett teniszversenyére, amelyen 67 kollégánk vett részt. Hazánk minden tájáról, az Alföldről, a Dunántúlról és Észak-Magyarországról egyaránt jöttek, a legtöbben Budapestről (férfiak) és Simontornyáról (nők). A sikeres, jó hangulatú verseny szervezését, megrendezését a résztvevők érdeklődésén túl a Balatonalmádi „TENNIS CLUB” 1925 sportegyesületnek, mindenekelőtt *Dudás Zsolt* elnöknek, a PSZ Országos Irodájának, illetve a balatonalmádi Pedagógus Üdülőknek köszönhetjük. A teniszverseny feltételeit a sportegyesület, a szállást és az ellátást pedig a Pedagógusok Szakszervezete által fenntartott üdülő biztosította. (Valamennyi résztvevő térítésmentesen kapott szállást, a PSZ-tagok számára az étkezés is ingyenes volt.) A pedagógus teniszbajnokságot díjakkal és más adományokkal támogatta a *Peregi Sport* (tenisz-sí-golf-squash szerviz és shop), valamint a *Könyvtárellátó Közhatalnok Társaság*. A szervezők, rendezők eltökélt szándéka, hogy a bajnokságot évről évre meghirdetik, abban a reményben, hogy egyre több pedagógus fog részt venni e nemes versenyen.

Az eredménylista

NŐK 40 ÉV FELETT

1. Kovács Klára (Pápa)
2. Balkai Tiborné (Érd)
3. Bajcsi Gézáne (Simontornya)

NŐK 40 ÉV ALATT

1. Kovács Katalin (Gyula)
2. Ráczné Hock Erika (Veszprém)
3. Tormáné Csepregi Judit (Simontornya)

FÉRFIAK 40 ÉV FELETT

1. Kovács Pál (Békéscsaba)
2. Papp Sándor (Budapest)
3. Csátaljai István (Baja) és Franke László (Budaörs)

FÉRFIAK 40 ÉV ALATT

1. Dudás Zsolt (Balatonalmádi)
2. Szabó Zsolt (Nyergesújfalú)
3. Hidasi László (Mezőberény) és Remecz Zoltán (Budapest)

NŐI PÁROS

1. Balkai Tiborné (Érd) – Kovács Klára (Pápa)
2. Bajcsi Gézáne – Bereczki Sándorné (Simontornya)
3. Kapinyáné Sziládi Erzsébet – Tormáné Csepregi Judit (Simontornya)
és Molnárné Bereczki Annamária (Simontornya) – Numan Szidónia (Eger)

FÉRFI NYÍLT PÁROS

1. Franke László (Budaörs) – Kovács Imre (Budapest)
2. Frey Tibor – Hidasi László (Mezőberény)
3. Kovács Pál – Hajdú Attila (Békéscsaba)
és Popp György – Striczky László (Budapest, Szabóky SZKI)

Barangoltunk ... barátkoztunk

Nem először adott otthont Veszprém megye és városa az Országos Pedagógus Természetbarát Találkozóknak. Az idei, a 41. azonban éppen a 2000. év miatt mégis sajtósági volt. Szellemét, hangulatát híven fogalmazta meg *Bán Mihály*, a PSZ városi titkára ez alkalomra írt verse, melyet itt közreadunk.

Veszprémi alkonyat

*Mikor a bakonyi rétek
a csönd s az este összeérnek
nem késik kongatni soha
az érsekség temploma.*

*Ahogy a hegyen az árnyak
a szálerdőkkel eggyé válnak
úgy parázslék föl a fény
a Séd-part mélyüldegen.*

*Az ereszkedő félhomály
az öt domb tetején megáll
mintha a dolga volna itt lenni
hogy a völgyekbe betekintszen.*

*Lassul a város, a kapuk becsukva
sejtelmessé válik az utca;
az oromdíszek, a régi házak
keretek a múlt ablakának.*

*A csöndben az óra néha kondul
intő jelként a Tűztoronyból
csak hogy a hangját elviharos
a völgyhídig a nyári este;*

*a vendégeknek, andalgóknak,
a hazafelé ballagóknak
így üzeni a pillanat:
„a nap lement, az idő halad”*

*Királynék lábnyomán jársz. Itt ezer éve
is lenézett már a nap e népre
itt nem csak a föld, a kő nemes,
a lélek is egyetemes.*

*E barátságos, ősi város
szellemével is vonz magához
múltjának kincse, híre, vára
emlékeztet a szent királyra,*

*ki hányszor indult innen hadba
a keresztet tartva magasba!
Itt szőtték neki a palástot
mely a nemzetet betakarta.*

A mintegy százfős társaság június 26-30. között a történelmi múlt nyomait kereste nemcsak a királynék városában és környékén (Zircen, Pannonhalmán), hanem Székesfehérvár koronázó városunkban is és a Velencei-tó környékén, ahol a II. világháborús emlékművet is megsejmelhették. Mindezt gazdagította a táj szépsége és a hűs pincék nedűje.

A kulturált és zökkenőmentes lebonyolítás, s hogy ez a hét száz embernek igazán maradandó élményt jelentett, a Szegedi Pedagógus Természetbarát Egyesület elnöke, *Feketű József* és társelnöke, *Tóth Imre* (és családi segítők) munkáján túl a PSZ Veszprém megyei titkárnak, *dr. Perlaki Máriának*, a városi titkárnak és *Boldizs Kálmánnak*, szervezetünk Fejér és Komárom megyei vezetőjének köszönhető. Jövőre Nyíregyházán, az ígéretek szerint az újjáéledő Fejér és Veszprém megyei csoportokkal és a most alakuló püspökklányi társasággal, valamint a többi résztvevővel együtt tarthatjuk meg a 42. találkozót.

Juhász Olga

50 éve a teniszezők és sportolók szolgálatában!

TENISZ - SÍ - GOLF - SQUASH
SZERVIZ ÉS SHOP

1052 Budapest,
Galamb utca 7.
Tel.: 318-5031

NYITVA TARTÁS
Hétfő - Péntek: 10-12 (szünetelés) 13-18
Szombat: 10-13

Őszi tízek

Az illusztráción olvasható cég mai tulajdonosa, *Peregi István* hívta életre ezt a fenti címmel megrendezett hagyományos vetélkedőt. A sportember, teniszversenyző és edző külföldi példákat követve látott hozzá a szervezéshez. Az a szándék vezette, hogy a gyerekek számára olyan stresszmentes versengést tegyen lehetővé, amelynek csak helyezettjei vannak – kiesők nélkül –, és ami újabb kedvteli erőfeszítésre sarkallja a tenisz ifjú szerelmeseit. A valamikori őszi tízek közül került ki például *Kuti Kiss Rita*, aki ma a világ ötven legjobb, vagy *Sávolt Attila*, aki a száz legjobb teniszezője között található. Innen indult a Davis-kupa kerettagja, *Fonó László* is.

Az idei – a kilencedik – vetélkedésre szeptember 10-15. között a BSE Tenisztelepén, a Városmajorban (Szamos utca 2/c.) kerül sor. A tízek bajnoksága szervezőjének, *Peregi Istvánnak* és minden résztvevőnek sok sikert, és örömteli, sporteredményben gazdag éveket kívánunk.

J. O.

Ezzel a címmel a sajtóorgánumban tallózva a velünk vagy rólunk készült írásokból közlünk összeállítást. Így egyrészt egy csokorba gyűjtve áttekintést kaphatunk arról, hogy milyen információk jutottak el gondolainkról, eredményeinkről a társadalomhoz, másrészt azt is láthatjuk, melyek azok a lényeges problémák, törekvések, amelyek még nem vagy nem kellő módon váltak ismertté. Egyszerre célunk tehát a tájékoztatás és tájékozódás.

NÉPSZABADSÁG

(2000. VI. 21.)

Óraszámemelés és időmérés

Legalább 40 milliárd forinttal többet kellene az önkormányzatokon keresztül a közoktatásra fordítani jövőre ahhoz, hogy a közoktatási törvényben előírt feladatokat teljesíteni lehessen – jelentette ki *Borbáth Gábor*, a Pedagógusok Szakszervezetének főtitkára a közoktatás érdekegyeztetés tegnapi fordulóját követően. *Környei László*, az Oktatási Minisztérium helyettes államtitkára szerint ez az összeg garantáltan meglesz a jövő évi költségvetésben. (...)

(2000. VI. 30.)

A pedagógusok keveslik a kormány bérajánlatát

A Pedagógusok Szakszervezete 2000-re a kormány által tervezettnél öt százalékkal több béremelést akar. Csak így teljesülhet a kormány korábbi ígérete – jelentette ki tegnap *Borbáth Gábor* főtitkár a sajtó képviselőinek.

Borbáth rámutatott, a kabinet az idei 8,25 százalékos emelést még annak feltételezésével határozta el, hogy az infláció hat, a GDP növekedése pedig 4,5 százalék körül alakul ebben az évben. (Ismeretes, a kormány ígéretet tett arra, hogy 2000-ben a pedagógusok bérét az infláció mértékével és a GDP-növekedés felével emeli.) (...)

(2000. VIII. 15.)

Tiltakozó pedagógusok

Tiltakozó demonstrációkról tárgyal a jövő héten a Pedagógusok Szakszervezetének országos választmánya – közölte lapunkkal *Arok Antal*, a szervezet titkára. Felhíborodott pedagógusok tömegével telefonálnak a PSZ központjába – mondta *Arok Antal* – annak hírére, hogy a pénzügyi kormányzat esetleg mégsem adna pénzt a jövő ősztől esedékes húszszázalékos béremeléshez. A szakszervezet vezetése ezért a jövő héten áttekinti: a tiltakozásnak mely módját választva demonstráljanak ez ellen. (...)

(2000. VIII. 17.)

Bérorrekción követel a közszféra

A nyugdíjak mellett a közszféra dolgozóinak bérét is korrigálni kell a kormány módosított inflációs prognóza alapján – mondta lapunknak *Szabó Endre*. A SZEF elnöke szerint felelősség terheli az infláció mértékének prognosztizálót, mert téves becslések következménye az alultervezett béremelés. (...)

(2000. VIII. 18.)

Iskolák közös irányítás alatt

(...) Az iskolák önállóságvesztő központosítását semmiféle szakmai érv nem támasztja alá, az önkormányzatokat kizárólag pénzügyi szempontok vezérik – állítja *Arok Antal*, a Pedagógusok Szakszervezetének titkára. A PSZ Tolna megyei titkára, *Fülpökné Szűcs Mária* azt tapasztalja: bár a takarékosra hivatkoznak, az önkormányzatok valójában politikai szempontok miatt helyeznek közös vezetés alá korábban önálló intézményeket. Így ugyanis megszabadulhatnak néhány befolyásos, korábban képviselő-testületi tag igazgatótól. (...)

jogásza szerint ilyenkor új intézmény jön létre, és a legtöbb esetben tisztázatlan, hogy az előző iskola

jogutóddal vagy anélkül szűnt-e meg. (...) Súlyos gond az is, hogy a korábban önálló iskolákat nem tagintézménnyé, hanem telephellyé minősítik. (...)

(2000. VIII. 21.)

A nagy emelés ne legyen választási ígéret

(...) *Arok Antal*, a PSZ titkára állítja: a kormány tudatosan alábecsülte az idei inflációt. A többlet-bevételek miatt lenne pénz 5% körüli bérorrekcóra. *Stark Antal*, az oktatási tárca gazdasági helyettes államtitkára is jogosnak tartaná a bérek idei 3-5 százalékos korrekcióját, ám a kérdés legkorábban októberben kerülhet a kormány napirendjére.

Arok Antal furcsállja: a politikusok mindig a távoli jövőre tolják a tanári fizetések rendezését, a jelenben viszont nevelésügyi mértékű emelések fedezetéről is késhegyig menő viták folynak.

A mostani helyzet is ezt igazolja. Már tavaly ősszel elkezdődtek ugyanis a tárgyalások a tanári fizetések hosszú távú felzárkóztatásáról. A közoktatásban érintett szakszervezetek és a tárca megállapodtak: célként kell megfogalmazni, hogy 2004-re a pedagógusok átlagbére érje el a bruttó 135 ezer forintot, 25 százalékkal meghaladva a nemzetgazdasági átlagbért. (...)

(2000. IX. 6.)

Kevesebb a munkanélküli tanár

(...) Az intézményvezetők elsősorban a nyelv- és a számítástechnika szakos tanárokat keresik – mondja *Galló Istvánné*, a PSZ budapesti titkára. Gyakori az is, hogy az alacsony óraszámú tárgyak esetében (ének, rajz, biológia, kémia, földrajz, fizika) háromszakos kollégát igényelnek, hiszen két tárggyal nem lenne meg a kötelező óraszám. A tanárok főként akkor fordulnak a munkaközvetítőhöz, ha lakásukhoz közelebb szeretnék tanítani. Magasabb fizetésre úgysem számíthatnak – mondja *Galló Istvánné* –, hiszen a fővárosban szinte mindenütt a törvényben előírt legalacsonyabb béreket fizetik.

(2000. IX. 7.)

A pedagógusbér-emelésért

A jövő évre tervezett pedagógusbér-emeléssel elégedettek a szakszervezetek (...). A miniszter szerint a pedagógusbérek növelését a jövőre 35 milliárd forinttal emelkedő oktatási normatívák fedezik majd. (...)

A Pedagógusok Szakszervezete elégedett a közoktatási érdekegyeztetés tegnapi fordulójával – tudtuk meg *Varga László* titkártól. Úgy vélik, javaslataikat a tárca elfogadta, így az óraszámok emelése nem több szakóra megtartását jelenti majd, hanem az amúgy is ellátandó feladatok beszámítását a kötelező óraszámok közé. (...)

NÉPSZAVA

(2000. VI. 7.)

Ellentmondásos tanári béremelés

(...) A Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) tagságát megdöbbentette *Pokorni Zoltán* miniszter bejelentése a kötelező óraszámok emeléséről – nyilatkozta lapunknak *Borbáth Gábor*, az érdekvédelmi szervezet főtitkára. Véleménye szerint a javaslat szakmailag átgondolatlan és megvalósíthatatlan. Az óraszám tízszázalékos növelése 5-6 százalékos létszámléptéssel jár. Mindemellett a kerettantervek jövő évi bevezetésével csökkennek

az egyes szaktanárok óraszámjai, ami szintén munkanélküliséghez vezet. (...)

(2000. VII. 28.)

Idén nem teljesül az ígért bérnövekedés

(...) „Tarthatatlan, türheterlen, hogy a mindenkori kormány akceptálja a hibás pénzügypolitikát” – véli a SZEF elnöke. Hasonlóan vélekedik *Borbáth Gábor*, a Pedagógusok Szakszervezetének (PSZ) főtitkára is, szerinte is lépnie kell a kormánynak, bérorrekcóra van szükség. *Révész Mária*, a vezető kormánypárt képviselője, a parlament oktatási bizottságának alelnöke szerint amennyiben az infláció és a GDP felének összege meghaladja a bruttó 8,25 százalékot (ezt ígérték a közalkalmazottaknak), úgy a különbözetet rendezni kell. (...)

(2000. VIII. 15.)

Veszeélyben a tanárok béremelése

(...) A szaktárca számításai szerint a bér- és járulékos költségek finanszírozásához összességében 38 milliárd forinttal kellene növelni a közoktatási normatíva összegét. (A jelenlegi 275-ről 313 milliárdra.)

A Pénzügyminisztérium (PM) szakértői szerint ugyanakkor a központi juttatás ilyen arányú emelése rendkívüli módon megterhelné a költségvetést, ezért nem támogatnak ekkora mértékű bővülést. (...)

A közoktatási törvény olyan új feladatokat irányoz elő az iskoláknak, melyek megfelelő pénzügyi támogatás nélkül megvalósíthatatlanok – reagált az elmondottakra *Arok Antal*, a Pedagógusok Szakszervezetének (PSZ) titkára. (...)

Mindeközben a kormány előzetes ígéretével szemben idén reálértékben nem növekedett, hanem csökkent a pedagógusok bére – szögezte le a PSZ titkára. Újabb elvonást már nem visel el a szféra: amennyiben nem lesz béremelés, demonstrációra vagy akár sztrájkra is sor kerülhet.

(2000. VIII. 16.)

Kedvezményes bankkártyát kaphatnak a pedagógusok

(...) Az új pedagóguskártya többek között a banki ügymenetet is jelentősen megkönnyíti majd – véli *Arok Antal*, a Pedagógusok Szakszervezetének (PSZ) titkára.

(...) A tanároknak belépési és éves tagsági díj felszámítása nélkül biztosítunk két VISA Electron pedagóguskártyát – vagyis egy fő és egy társakártyát –, mellyel több mint tizenkétezer elfogadóhelyen vásárolhatnak majd – tájékoztatott *Aczél Gábor*, a Magyar Külkereskedelmi Bank lakossági üzletigazgatója. (...)

MAGYAR HÍRLAP

(2000. VIII. 12.)

Elszánt pedagógusok

A pedagógusok semmilyen eszköztől nem riadnak vissza, ha bérnövekedés nélkül emelnék a kötelező óraszámokat – nyilatkozott lapunknak *Borbáth Gábor*, a Pedagógusok Szakszervezetének elnöke. A Pénzügyminisztérium ugyanis vonakodik megadni az oktatási tárca által a pedagógusoknak beígért béremelést, nincs kifogása ezzel szemben a béremelés nélküli óraszámemeléssel szemben. (...)

(2000. IX. 1.)

Pedagógusbér-emelés kérdőjelekkel

(...) Nem mindegy, milyen alapról indul a jövőre ígért béremelés, így előbb az idei kereseteket kell rendezni – közölte Árok Antal, a Pedagógusok Szakszervezetének (PSZ) titkára. Az érdekképvi-selet számításai szerint ugyanis a mostani több mint 9 százalékos infláció mellett a tanárok bére csak 8,3 százalékkal emelkedett. A PSZ ezért úgy véli: még idén legalább 5 százalékkal kellene növelni a pedagógusok bérét, hogy reálkeresetük a kormányzati ígéreteknek megfelelően emelkedjen. (...)

(2000. IX. 2.)

Tizennyolcezer forint is járhat átlagosan a tanároknak

(...) A béremelések és a szorzók eddig az alapil-etményre vonatkoztak, ezért Árok Antal, a Ped-a-gógusok Szakszervezetének titkára szerint figye-lemre méltó lenne, ha az Oktatási Minisztérium beváltaná korábbi ígétét, és a húszszázalékos emelés valóban minden bérelemet érintene. (...)

VILÁGGAZDASÁG

(2000. VII. 19.)

Felesleges tanárokból informatikusok

(...) Nem történt megállapodás a pedagógusfelzár-kóztatás ügyében sem tegnap. Az oktatási tárca és a PSZ képviselői csupán irányelvekről váltottak szót, jöllehet a tárca a hónap közepére már modell-számításokat ígért – mondta lapunknak *Borbáth Gábor*, a PSZ főtitkára. Hozzátette: abban mindkét fél egyetértett, hogy a kerettanterv bevezetésével feleslegessé vált több ezer tanár átképzésének egyik területe az informatika lehet.

(2000. VIII. 18.)

Pótvizsgázhat a PM

A PSZ – bár az irattárában megtalálható *Varga Mihálynak*, a PM politikai államtitkárnak tavalyi, inflációnövekedés utáni bérkorrekciós ígérete (1999. november 30.) – kevés esélyt lát a pedagó-gusok, közszférában dolgozók valódi bérrendezé-sére. *Árok Antal*, a PSZ ügyvivője lapunknak azt mondta: a tárgyalások alatt mindig is nyilvánvaló volt, hogy a pénzügyi tárca sem látja tarthatónak a kormány által előre jelzett 6-7 százalékos inflációt.

KÉPES ÚJSÁG

(2000. VII. 8.)

Oktatni és nevelni egyszerre

Kitüntetést alapított a *Pedagógusok Szakszerveze-te*. Az *Eötvös József-emlékplakettet* olyan települé-sek kapják meg, amelyek lehetőségeikhez képest a legtöbbet tették nevelési-oktatási intézményeik színvonalas fenntartásáért, eredményes működésé-ért. Évente három önkormányzatot jutalmaznak, Röske és Solymár után most Budapest XIII. kerülete kapta meg a plakettet.

- Az alapító a pedagógus társadalom elismeré-sét, megbecsülését fejezi ki ezzel a díjjal. Ez önnök, illetve az önkormányzatnak mit jelent?

- Nagyon sokat, hiszen ma nemigen kap megbecsülést az, aki a köz szolgáltatáért dolgozik – mondja *Tóth József* polgármester. (...)

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK**MEGYEI NÉPLAP**

(2000. VI. 7.)

Tiltakoznak

(...) A kormány a 2000. évre ígért reálkereset-növekedéssel adós maradt, a reálbérek csökkentek.

A PSZ azonnali tárgyalásokat akar, a teljes peda-gógiai feladatrendszer haladéktalan áttekintését kívánja. A munka valódi megfizetését, a tényleges bérfelzárkóztatást követeli, álmegoldások nélkül. (...)

SOMOGYI HÍRLAP

(2000. VII. 20.)

Egyeztetés a bérekről

(...) Az oktatási és a pénzügyi tárca számításai szerint a bérek csak több lépcsőben zárkóztathatók fel.

A minisztérium a béremelést összekapcsolta a kötelező óraszámemeléssel, amely több szaktárgy esetében is létszámcsoökkentéssel járhat – véli a PSZ főtitkára. *Borbáth Gábor* szerint egy szakmai-lag megalapozatlannak ítélt döntés miatt például a kémia, a fizika, a háztartástan tanároknak nincs lehetőségük óraszámuk növelésére. (...)

24 ÓRA**Komárom-Esztergom megyei lap**

(2000. VIII. 12.)

Veszélyben a béremelés

Az érdekképvi-seletek minden törvényes eszközzel készek tiltakozni az ellen, ha a pénzügyi szem-pontok a szakmai érveket is lesöprik az asztalról a pedagógusbér-emeléssel kapcsolatos kormánydön-tés során. *Árok Antal*, a PSZ titkára azt követően nyilatkozott lapunknak, hogy kiderült: a PM nem támogatja, hogy jövő szeptembertől 20 százalékkal emelkedjenek a pedagógusbérek. (...)

Árok Antal szerint a gazdaság látványos fejlődése mellett érthetetlen, hogy miért nem jut egy olyan stratégiai ágazatra elég pénz, mint amilyen a közoktatás.

Válogatta: *Juhász Olga* sajtómenedzser**Emlékeztető**

A *Népszabadság*, melyet százezrek olvasnak, augusztus 21-i, hétfői számában Tanévkezdés címmel hatoldalas, sok képpel és grafikonnal dúsított mellékletet adott ki a nevelőknek, szülőknek, diákoknak. Az írásk szerzői hosszabb-rövidebb cikkeikben igyekeznek megjeleníte-ni az oktatást legkülönbözőbb területeit – valamennyi „címezetre” gondolva. Szakszervezetünk külön köszöni, hogy véleménye is szót kapott a pedagógustársadalom égető problémáiról.

OLVASD ÉS ADD TOVÁBB!

A Pedagógusok Lapja szakszervezetünk tisztviselőinek, tagjainak egyik legfontosabb információforrása. Minden PSZ-alapszervezethez (intéz-ményhez) egy-egy példányban juttatjuk el, településenként egy címre pos-tázva. Föltétlenül szükséges, hogy lapunkat minden helyi intézményben késlekedés nélkül megkapja a PSZ-alapszervezet titkára. Az ő felelőssége pedig abban rejlik, hogy egyrészt maga gondosan elolvassa és számonként gyűjtse a lapot, másrészt igyekezzék azt minél több kollégával megismer-tetni. Tehát szinte mozgalmi parancsként szól mindegyiküknek: "*Olvasd és add tovább*, illetve hívd fel a figyelmet rá! A fontosabbnak, érdekese-nek ítélt anyagokat másold le, és helyezd el a tanári hirdetőtábláján."

Természetesen a Pedagógusok Lapjához előfizetéssel is hozzá lehet jutni. Ebben az esetben közvetlenül az előfizető címére postázzuk.

Az évi előfizetési ár 2000 januárjától 3.000 forint, amelyet egy ösz-szegeben kérünk. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek elő, az egyéni érdeklődőknek pedig - megrendelő levélük alapján - csekket postázunk. Csak a befizetés megérkezését követően, utólag tudunk számlát küldeni.

Továbbra is szívesen fogadjuk a hirdetéseket a következő, változatlan fizetési feltételekkel: egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehéren) 80.000 forint, fél oldalas 40.000, negyed oldalas 20.000 forint. Az apróhirdetés közlési ára: szavanként 30 forint. Minden egyes díjtételt 25 százalékos áfa terhel.

Snackárusító automata!

Köz- és oktatási intézmények részére ajánl-juk 1 m² alapterületet igénylő, dekoratív megjelenésű sós és édes, csomagolt darab-árut (chips-ek, sós mogyorók-pálcikák, csokoládék, piskóták, cukorkák) kínáló au-tomatáinkat.

A gépeket megállapodás alapján kihelyez-zük, és teljeskörűen ellátjuk az Önök min-dennemű közreműködése nélkül.

Részletes tájékoztatás:

ESMA Kft. 1139 Budapest, Fáy u. 20.

Tel.: 451-6547 Fax: 451-6501

Hivatásunk tükre

A nyár ajándékeként jelent meg a már küllemével is vonzó, belemélyedésre ösztönző *Olvasókönyv a pedagógusról* című kiadvány. Amint a címlap belső oldalán látható, készült a BME Műszaki Pedagógiai Tanszékén a Közoktatás Vezetők Képzéséért Alapítvány támogatásával folyó program keretében. Összeállította, a fejezetek bevezetőit és a Függelékét írta: *Petró András*. Az alcíme pedig így szól: „Személyiség, szakmaiság, pedagógusétika.”

A gyűjtemény – rendeltetése szerint állandóan forgatandó „segédkönyv” mindazok számára, akik az oktatásügyi dolgozók körében méltán népszerű közoktatási vezető szakirányú továbbképzésben részt vesznek. (A PSZ és az évek óta működő tanszék megállapodása alapján a posztgraduális képzés tavaly óta az érdekvédelmi szakszervezeti speciális kollégiumot is felöleli.)

Az olvasókönyvnek rangos elődei vannak a honi pedagógiai irodalomban – szemelve nyelveinek egy jelentős része meg is található bennük –, mégis ez az újdonság a páratlanság varázásával hat mindenkire, aki kezébe veszi. A hatás titka pedig: az összeállítás tudományos és gyakorlati gazdagságával folyvást együtt jár, lenyűgöző személyesség.

Aki a most hetvenöt éves Petró András életútját valamelyest is ismeri – ugyancsak sokan vannak –, annak számára egy példás pedagógusi élet természetes gyümölcse e válogatás. Hisz bármennyi szerzőt idéz is benne, velük együtt egyéni szavával és jelképesen mindig ott van ő is: a kis abaúji község tanítója, a Pedagógusok Lapjának meg a Köznevelésnek szerkesztője, a pedagógiai szak egyetemi diplomása, 16 éven át a nyugdíjba vonulásáig a Tankönyvkiadó Vállalat titkúnő igazgatója, és pályája kezdetétől máig az írás igényes elkötelezettje.

Ilyen előzményei vannak ennek az olvasókönyvnek, melynek fejezetei sorra közvetítik a neveléstörténet üzenetét, a kortárs szerzők műveit, a pedagógiai lexikonok jelentős szócikkeit, a pedagógusétika szabályait, majd pedagógusnapi színes csokorként – főként a szépirodalom eszközeivel – diákok és pedagógusok emlékeinek és élményeinek sorát, végül a Függelékben kollégánk szebbnél szebb személyes vallomásait.

Az olvasókönyv egyszerre bizonyítja, hogy „szerzője” szívvel-lélekkel pedagógus, és olvasóiban is ezt a magatartását akarja gerjeszteni.

Sajnos, nem kerül könyvárusi forgalomba. Kár, mert ugyancsak szükséges lenne, hogy az embernevelés minden művelőjének mindennapi olvasmánya legyen. Tükrében ki-ki megláthatná áhított legjobb önmagát.

-i-s

Mentor a tanévkezdés jegyében

Az egyre népszerűbb folyóirat szeptemberi számában terjedelmes interjút olvashatunk *Pokorni Zoltán* oktatási miniszterrel, valamint *Mohos Lászlóval*, az OKÉV nyáron kinevezett igazgatójával. Két külön cikk szól – kritikus hangvétellel – a pedagógusbérezés problémáiról. Időszertű témaként jelenik meg az alsószenmártoni cigány óvoda bemutatása. Új sorozat is indul, melyben idős, legendás híru pedagógusok osztják meg tapasztalataikat mai kollégáikkal. Természetesen e szám sem nélkülözi a már ismert változatos rovatokat.

A színes magazin melléklete, a *Támpont* a többi közt hasznos információkkal szolgál a tankönyvjóváahagyás menetéről.

A szerkesztőség címe: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Tel./fax: 352-7108.

Magazin kiskamaszoknak – mellékkereset a kollégáknak

2000. júniusi számunkban hírt adtunk arról, hogy szeptember végén lát napvilágot a 8-15 éves korosztálynak szóló *GAktikus Birodalom* című gyermekmagazin.

A kéthetente 68 oldalon megjelenő folyóirat széleskörűen igyekszik fejleszteni a kiszemelt korosztály érdeklődését, tanítva, nevelve, szórakoztatva. A lap szerkesztősége főként a pedagógusokra szeretne számítani a terjesztésben, ezzel bizonyos mértékű **mellékkeresethez** juttatva őket. Várják az érdeklődők jelentkezését. Bővebb tájékoztatást kaphatnak és a jelentkezés feltételeit is megismerhetik az érdeklődők a www.tar.hu/ga-bi internetes honlapon. Telefon: 06/30/241-06-08.

Az immár két éve alakult Pedagógiai Lapok Egyesülete (PELE) régi tervét valósítja meg azzal, hogy szeptembertől megalakítja

AGORA KLUBJÁT,

amelynek ideiglenesen a Pedagógusok Szakszervezete
(1068 Budapest, Városligeti fasor 10.) ad otthont
minden hónap utolsó csütörtökjén, délután 5 óratól este 8-ig.
Ennek megfelelően az első találkozás időpontja:
szeptember 28-a, 17 óra.

További időpontok: október 26., november 30., december 28.

Ezt a klubot – nevének megfelelően – szabad, kötetlen beszélgetések színhelyévé szeretné tenni az elnökség, ahol a tagság, illetve a résztvevők dönthetnek a programokról.

HÍREK

- **A Tankönyvesek Országos Szövetsége** immár fennállásának 10. évfordulójára készül. A 20 kiadóval induló szövetség kiadói tagjainak létszáma jelenleg meghaladja a 200-at. A tankönyvírói, terjesztői és a napjainkban alakuló nyomdai szakosztályok létszáma is folyamatosan emelkedik. Munkásságának területe egyre szélesedik. Kialakult információs rendszere. Egyik friss eredményként mostanság látott napvilágot és jutott el az iskolákba a *Tanulást, tanítást segítő kiadványok jegyzéke* a 2000/2001. tanévre. Az igen kedvelt, a pedagógusok által egész évben használatos kiadvány célja az, hogy segítse az iskolai pedagógusok tankönyvekhez kapcsolódó szakkönyvválasztását.

- **A PONT Kiadó** joggal becsült folyóirata, a *Fordulópont* elsősorban a gyermekek kulturális nevelésével foglalkozik. Most útjára bocsátott 8. száma egy sokat vitatott gondot taglal – szakértők tollából – *Váltságban az olvasás?* címmel. Megrendelhető a kiadótól: 1300 Budapest, Pf.: 215. Az éves előfizetés ára 2000,- Ft, e számé 630,- Ft. A folyóirat egyébként a könyvesboltokban is kapható.

- **A Magyar Drámapedagógiai Társaság** magazinjának 19. száma, mely hasznos oktatási segédletként jelent meg – melléklettel – néhány érdekes téma feldolgozására nyújt gazdag példát. Ennek a sajátos pedagógiai módszernek ötletes alkalmazását mutatja meg, főként az egyéni lelemény és közös munka szoros összefüggésében. A feldolgozó órák ismertetése mellett egyéb anyag is megtalálható benne. A Melléklet pedig a magazin 1991-94 közötti számaiból közöl válogatást, később folytatva a szemlézést.

- **A Magyar Nemzeti Múzeumban** november 26-ig tekinthető meg az „Európa közepe 1000 körül” című időszaki kiállítás. A tárlat német kezdeményezésre a cseh, a lengyel, a magyar, a német és a szlovák állam együttműködésével jött létre. A nagyszabású nemzetközi vállalkozás fővédnöke, az Európa Tanács, saját hivatalos rendezvényének nyilvánította. Budapest után majd Krakkó, Mannheim, Berlin, Prága és Pozsony ad otthont a szakmai tudományos közéletben és a múzeumlátogatók körében egyaránt rendkívüli érdeklődésre számot tartó, páratlanul nagyarányú bemutatónak.

- **Az „Áldott kéz 2000”** elnevezésű szeretetszolgálatot végző nemzetközi alapítvány – a többi közt – a súlyos beteg és Magyarországon nem gyógyítható gyermekek külföldi gyógykezelését igyekszik elősegíteni önkéntes adományok gyűjtésével. Bővebb felvilágosítást az érdeklődők 1223 Budapest, Rózsakert út 13/a. fsz. 1. [tel.: (06 1) 228-9548, (06 30) 258-8912] címen kaphatnak.

KÖZLEMÉNY

Az országos szakszervezeti szövetségek a mátraházai tanácskozásukon elfogadott szerződésük alapján Balatonfüreden folytatták az együttműködésükre vonatkozó tárgyalásaikat, egyeztetéseiket.

A konföderációk képviselői elfogadták és döntéshozó testületeik elé terjesztik a szakszervezeti tagok, tisztségviselők számára megfogalmazott felhívásukat.

Az országos szövetségek szükségesnek tartják, hogy a korábbi szembenállást helyi és közszinteken is az összefogás váltsa fel. A szakszervezeti béke erősítse a szakmai együttműködést, az érdekvédelmi feladatok összehangolt ellátását, a munkavállalók érdekét szolgáló akcióegység megteremtését.

Mindez eredményezheti a dolgozók kiszolgáltatottságának csökkenését, erősítheti a munkahelyek védelmét, az európai színvonalú bérek, szociális juttatások elérését. A szövetségek közös felhívásukat eljuttatják munkahelyi szervezeteikhez.

A konföderációk elfogadták a közös tevékenységüket összefogó Együttműködési Tanács ideiglenes ügyrendjét. Ez alapján a szövetségek elnökei rendszeres tanácskozásaikon egyeztetik álláspontjaikat a szakszervezeti stratégiai és időszerű érdekvédelmi ügyekben.

Célként határozták meg a szakszervezeti munka megújítását, a kapcsolatok rendszeressé tételét és új minőségének kialakítását.

Megállapodtak a közös tevékenység főbb területeiről:

- nemzetközi szervezetekkel kapcsolattartás,
- európai integrációs folyamatban a munkavállalói érdekek erőteljesebb képviselete,
- közös oktatási, képzési munka és szakszervezeti kutatások végzése,
- szakértői tevékenység összehangolása,
- közös rendezvények, kiadványok és akciók szervezése,
- az indokolt területeken közös jogsegélyszolgálat működtetése.

A szakszervezeti szövetségek együttműködésük eredményeiről, közös álláspontjaikról folyamatosan tájékoztatják a szakszervezeti tagságot és a közvéleményt.

Balatonfüred, 2000. június 29.

*Autonóm Szakszervezetek
Szövetsége*

*Független Szakszervezetek
Demokratikus Ligája*

*Munkástanácsok
Országos Szövetsége*

*Értelmiségi Szakszervezeti
Tömörülés*

*Magyar Szakszervezetek
Országos Szövetsége*

*Szakszervezetek
Együttműködési Fóruma*

Végre megvalósulni látszik a magyar szakszervezetek közötti szorosabb, érdemibb együttműködés, amely nemcsak a hazai felismerések eredménye, hanem az EU és az Európai Szakszervezeti Szövetség (ETUC) elvárásainak is következménye. A konföderációk vezetőinek június végén aláírt közleménye és a közösen létrehozott Együttműködési Tanács ideiglenes ügyrendje az áhitott összefogásra nyújt reményt. Valósággá azonban csak akkor válik, ha nemcsak a konföderációs csúcsok deklarálják, hanem a tényleges tagsággal rendelkező ágazati szakszervezetek is akarják és megvalósítják.

(Szerk.)